

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W GDAŃSKU

Nr ewid. 179/2006/P/06/126/LGD

Informacja o wynikach kontroli wykorzystania środków publicznych w sektorze stoczniowym w latach 2001–2005

Misją Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

Wizją Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Informacja o wynikach kontroli wykorzystania środków publicznych w sektorze stoczniowym w latach 2001–2005

Dyrektor Delegatury:

Alicja Szczepaniak

Zatwierdzam:

Jacek Jezierski

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, dnia

2007 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: 0-prefiks-22-825 44 81

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	5
2. Podsumowanie wyników kontroli	8
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	8
2.2. Synteza wyników kontroli	8
2.3. Uwagi końcowe i wnioski	15
3. Ważniejsze wyniki kontroli	17
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych	17
3.1.1. Organy właściwe w sprawach restrukturyzacji	17
3.1.2. Podmioty objęte restrukturyzacją	17
3.1.3. Postępowanie restrukturyzacyjne	17
3.1.4. Zakres przedmiotowy restrukturyzacji	18
3.1.5. Restrukturyzacja na podstawie odrębnych przepisów	20
3.1.6. Nadzorowanie pomocy publicznej	21
3.1.7. Dopłaty do umów na budowę statków	23
3.2. Uwarunkowania ekonomiczno–organizacyjne	24
3.3. Istotne ustalenia kontroli	35
3.3.1. Procedura przygotowania planów restrukturyzacji	35
3.3.2. Zadania i cele wynikające z planów restrukturyzacji	36
3.3.3. Restrukturyzacja niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach	50
3.3.4. Restrukturyzacja należności publicznoprawnych	51
3.3.5. Nadzór Prezesa ARP nad restrukturyzacją finansową zobowiązań cywilnoprawnych	53
3.3.6. Udzielanie pożyczek przez ARP	54
3.3.7. Sprawozdania przedkładane Prezesowi ARP	55
3.3.8. Sporządzanie sprawozdań przez Prezesa ARP	56
3.3.9. Wykorzystanie uzyskanej pomocy publicznej	57
3.3.10. Realizacja procedury o dopłaty na budowę statków	57
3.3.11. Realizacja działań konsolidujących sektor stoczniowy	57
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	60
4.1. Przygotowanie kontroli	60

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	61
5. Załączniki	64
5.1. Wykaz skontrolowanych jednostek	64
5.2. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność	65
5.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	65
5.4. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	67

1. WPROWADZENIE

Temat: Wykorzystanie środków publicznych w sektorze stoczniowym w latach 2001–2005.

Numer: 179/2006/P/06/126/LGD

Uzasadnienie podjęcia kontroli: Kontrola została przeprowadzona z własnej inicjatywy NIK. Zakres kontroli objęty był priorytetem państwo oszczędne – udzielanie pomocy publicznej.

W stoczniach nie przeprowadzano kontroli NIK od 1999 r., a w Grupie H. Cegielski S.A. od 2000 r.

Kontrola działalności Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.¹ w zakresie nadzoru właścicielskiego Skarbu Państwa (dalej: „SP”) nad stoczniami, a także w zakresie wypełniania przez Prezesa Agencji Rozwoju Przemysłu funkcji organu administracji publicznej właściwego w sprawach restrukturyzacji wykazała nieprawidłowości dotyczące naruszenia przepisów *ustawy restrukturyzacyjnej*² w trybie sprawowanego nadzoru oraz wydawania postanowień i decyzji w sprawach restrukturyzowanych przedsiębiorstw. Ponadto ustalenia wskazywały na utrzymywanie się w restrukturyzowanych stoczniach negatywnych zjawisk ekonomicznych, pomimo prowadzonej restrukturyzacji i znaczącego wsparcia środkami publicznymi.

Cel kontroli: Celem kontroli była ocena realizacji planów restrukturyzacji przez wybrane przedsiębiorstwa przemysłu stoczniowego, wykorzystania środków publicznych pozyskanych z tego tytułu, osiągniętych efektów ekonomicznych w relacji do efektów zaplanowanych oraz poniesionych nakładów.

¹ Kontrola w Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. w podanym zakresie została przeprowadzona w 2005 r. (Nr S/05/005)

² Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. Nr 213, poz.1800 ze zm.) - (dalej: „ustawa restrukturyzacyjna”)

Główne zagadnienia objęte tematyką kontroli:

Tematyka kontroli obejmowała w szczególności:

- prawidłowość przygotowania i wdrażania planów restrukturyzacji w kontrolowanych Spółkach,
- prawidłowość realizacji zadań administracji publicznej w zakresie przyznawania pomocy publicznej podmiotom realizującym plany restrukturyzacyjne,
- zgodność realizacji celów założonych w programach restrukturyzacyjnych z przyjętymi harmonogramami,
- zasadność uruchamiania środków finansowych na konkretne cele określone w planach restrukturyzacji,
- prawidłowość wykorzystania środków publicznych przekazanych na realizację programów restrukturyzacyjnych oraz efektywność ich wydatkowania w wymiarze rzeczowym i finansowym.

Zakres podmiotowy i termin przeprowadzenia kontroli:

W okresie od czerwca 2005 r. do sierpnia 2006 r. Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła z własnej inicjatywy:

- kontrolę rozpoznawczą S/05/005 – „Realizacja programów rządowych w zakresie funkcjonowania sektora stocznego w latach 2001 – 2005 (I półrocze)”, której celem było zbadanie i ocena działań podejmowanych przez organy i instytucje administracji publicznej, dotyczących finansowego wsparcia stoczni produkujących nowe statki, skupionych wokół grup kapitałowych Stoczni Gdynia S.A. i Stoczni Szczecińskiej Nowa sp. z o.o.,
- kontrolę planowaną P/06/126 – „Wykorzystanie środków publicznych w sektorze stocznym w latach 2001–2005”, którą zostało objętych 5 jednostek (w tym przedsiębiorstwa sektora stocznego): Grupa H. Cegielski S.A. w Poznaniu (dalej: „HCP”), Stocznia Gdynia S.A. w Gdyni (dalej: „Stocznia Gdynia”), Stocznia Gdańsk – Grupa Stoczni Gdynia S.A.

w Gdańsku (dalej: „Stocznia Gdańska”), Stocznia Szczecińska „Nowa” sp. z o.o. w Szczecinie (dalej: „Stocznia Szczecińska Nowa”) oraz Agencja Rozwoju Przemysłu S.A (dalej: „ARP”).

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia realizację planów restrukturyzacyjnych przez kontrolowane przedsiębiorstwa przemysłu stoczniowego oraz osiągnięte efekty ekonomiczne wykorzystania środków publicznych pozyskanych z tego tytułu w relacji do efektów zaplanowanych oraz poniesionych nakładów³. Część pomocy udzielano nielegalnie, a będące beneficjentami pomocy stocznie nie osiągnęły celów głównych restrukturyzacji, jakimi było odzyskanie płynności finansowej i prowadzenie działalności gospodarczej generującej zyski. W szczególności za nieprawidłowości uznano występowanie mechanizmu korupcyjnego polegającego na dowolności w podejmowaniu decyzji przez Prezesa ARP⁴.

Formułując powyższą ocenę NIK miała na uwadze również skalę i charakter stwierdzonych nieprawidłowości w wymiarze finansowym.

Niepełna realizacja zamierzonych w planach restrukturyzacji celów została również spowodowana uwarunkowaniami niezależnymi od kontrolowanych podmiotów, dotyczącymi m.in. konieczności realizacji kontraktów na budowę statków nie uwzględniających późniejszej wysokiej aprecjacji złotego w stosunku do walut obcych oraz wzrostu kosztów budowy statków spowodowanych głównie wzrostem cen surowców, trudnościami w uzyskaniu finansowania budowy statków przez banki, a także uruchomieniem pomocy z blisko dwuletnim opóźnieniem w stosunku do potrzeb wynikających z kryzysu gospodarczego sektora stoczniowego i stosunkowo krótkim okresem realizacji procesu restrukturyzacji.

2.2. Synteza wyników kontroli

2.2.1. Negatywnie ocenia się realizację przez Prezesa ARP zadań organu administracji publicznej w zakresie wynikającym z *ustawy restrukturyzacyjnej*. Prezes ARP podjął decyzje o zakończeniu postępowań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Stocznnię Gdynia oraz

³ Uwzględniając czterostopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

⁴ Mechanizm korupcyjny to procedura lub praktyka funkcjonowania administracji publicznej lub stan prawny obiektywnie ułatwiający występowanie zjawisk korupcji. Najwyższa Izba Kontroli do mechanizmów korupcyjnych zalicza:

-nadmiar kompetencji w rękach jednego urzędnika;	-brak rozwiązań antykorupcyjnych;
-dowolność w podejmowaniu decyzji;	-nadmierne korzystanie z usług zewnętrznych;
-lekceważenie dokumentacji i sprawozdawczości;	-uchylanie się przed kontrolą państwową;
-słabość kontroli wewnętrznej;	-zjawisko konfliktu interesów;
-nierówny dostęp do informacji;	-nieprawidłowości przy tworzeniu prawa;
-brak odpowiedzialności osobistej.	

Stocznię Gdańską, pomimo nieosiągnięcia efektów zamierzonych w planach restrukturyzacji (str. 40-44, 44-49).

Na negatywną ocenę działania Prezesa ARP w omawianym zakresie składają się nadto następujące nieprawidłowości i uchybienia stwierdzone w toku kontroli:

- niedostateczny nadzór nad przebiegiem restrukturyzacji finansowej zobowiązań cywilnoprawnych i restrukturyzacji zatrudnienia HCP oraz nad przebiegiem restrukturyzacji Stoczni Gdynia. W szczególności stworzyło to warunki do nielegalnego objęcia przez Zarząd HCP ugodą restrukturyzacyjną zobowiązań w kwocie 27.925 tys. zł powstałych po dniu 30 czerwca 2002 r. Jednocześnie powyższą Ugodą objęto nie mniej niż 10 porozumień z wierzycielami na łączną kwotę 10.465 tys. zł, które zawarto w okresie poprzedzającym wejście w życie ustawy restrukturyzacyjnej, obowiązującej od 24 grudnia 2002 r. (str. 52-53),
- nielegalne udzielenie części pomocy publicznej dla Stoczni Gdynia, Stoczni Gdańsk oraz HCP, tj. bez uprzedniego uzyskania opinii Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „UOKiK”), do czego zobowiązywał przepis *art. 25 ust.1 ustawy z dnia 27 lipca 2002r.o pomocy publicznej*⁵, udzielanie pomocy przed uzyskaniem takiej opinii, a także – po dniu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej – bez uzyskania stanowiska Komisji Europejskiej. Dotyczyło to pożyczek ze środków pochodzących z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (dalej: „EFSAL”) udzielonych HCP w wysokości 24 mln zł, pożyczek ze środków ARP udzielonych HCP (25 mln zł) oraz Stoczni Gdynia (40 mln zł) i Stoczni Gdańskiej (8 mln zł) oraz restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach dotyczących HCP, Stoczni Gdańskiej oraz Stoczni Gdynia. Udzielanie pomocy przez Prezesa ARP bez opinii Prezesa UOKiK wskazuje na występowanie mechanizmu korupcyjnego, polegającego na dowolności w podejmowaniu decyzji (str. 49-51, 53-54),
- nielegalne podjęcie decyzji o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych HCP na szczególnych zasadach, dotyczącej należności powstałych po dniu 30 czerwca 2003r. oraz obejmującej odsetki od zobowiązań HCP z ww. tytułu w kwocie nie mniejszej niż 6.905 tys. zł, naliczane do momentu przejęcia zobowiązań przez spółkę „Operator ARP” sp. z o.o w Warszawie (dalej: „Operator ARP”) - (str.49),

⁵ Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz.U.Nr 141,poz.1177ze zm.) - (dalej: „ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o pomocy publicznej”)

- nielegalne podjęcie decyzji o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego Stoczni Gdynia z dnia 11 sierpnia 2005 r., tj. z przekroczeniem wyznaczonego terminu o 66 dni, co stanowiło naruszenie przepisu *art. 19 ust. 2 ustawy restrukturyzacyjnej*, zgodnie z którym postępowanie restrukturyzacyjne powinno być zakończone w terminie 24 miesięcy od dnia wydania decyzji o restrukturyzacji, tj. w dniu 6 czerwca 2005r. (str. 49),
- niedostateczny nadzór nad realizacją przez restrukturyzowane przedsiębiorstwa obowiązku określonego w *art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy restrukturyzacyjnej*, dotyczącego nieprzekraczania maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, ustalonego na zasadach określonych w przepisach o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Prezes ARP nie podejmował czynności sprawdzających rzetelność informacji przedkładanych w tym zakresie przez przedsiębiorców. W HCP wskaźnik ten przekraczano (o 1,49 punktu procentowego w 2004r. i o 0,4% punktu procentowego w III kwartale 2005r.), informując o tym Prezesa ARP; w kwartalnych sprawozdaniach przedkładanych przez Stocznnię Gdynia nie informowano o przekraczaniu tego wskaźnika, mimo że w 2004r. przekroczenie wyniosło 18,9 punktu procentowego (str.54-55),

Prezes ARP zaopiniował pozytywnie trzy wnioski o dopłaty do umów na budowę statków, których termin dostarczenia według kontraktu przekraczał od 30 do 107 dni trzyletni termin przewidziany w *art.2 ust.2 pkt 2 ustawy o dopłatach do umów na budowę statków*⁶. Zgodnie z ww. przepisem dopłaty mogą być udzielane w przypadku dostarczenia statku w terminie nie późniejszym niż trzy lata od dnia zawarcia umowy na budowę statku (str. 56-57).

2.2.2. W latach 2001–2005 kontrolowane jednostki uzyskały łączne wsparcie ze środków publicznych w wysokości 4.255,5 mln zł (EDN⁷- 1.955,7 mln zł), w tym w związku

⁶ Ustawa z dnia 3 marca 2005 r. o dopłatach do umów na budowę niektórych typów statków morskich (Dz.U. Nr 48,poz.448) - (dalej: „ustawa o dopłatach do umów na budowę statków”).

⁷ EDN - Ekwiwalent Dotacji Netto - dalej ” EDN” , wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie sposobu przeliczania pomocy publicznej udzielanej w różnych formach na równą jej wartość dotacji. (Dz. U. Nr 28, poz.308) – uchylone z dniem 23 listopada 2002 r. przez rozporządzenie Rady Ministrów z 15 października 2002 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz.U. Nr 186, poz. 1543), uchylone z dniem 21 września 2004 r. przez rozporządzenie Rady Ministrów z 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz.U. Nr 194, poz. 1983).

z realizacją w latach 2003 -2005 planów restrukturyzacji 4.167,1 mln zł (EDN-1.872,8 mln zł) (str. 31).

Z uwagi na brak środków finansowych w gestii Ministra Skarbu Państwa oraz Zarządu Stoczni Gdynia jak również z powodu opieszałości w działaniach Zarządu Stoczni Gdynia nie nastąpiło jednak podwyższenie kapitału zakładowego (dokapitalizowanie) w przewidzianych terminach i w kwocie zakładanej w planach restrukturyzacji, tj.:

- Stoczni Gdynia w kwocie 120 mln zł poprzez emisję akcji Stoczni Gdynia obejmowanych m.in. przez Skarb Państwa. Z kwoty 120 mln zł przewidzianej na dokapitalizowanie Skarb Państwa przekazał 40 mln zł po zakończeniu restrukturyzacji (str. 46),
- Stoczni Gdańskiej w kwocie 40 mln zł poprzez objęcie przez Stocznię Gdynia akcji nowej emisji. Stocznia Gdynia objęła akcje w podwyższonym kapitale Stoczni Gdańskiej w łącznej kwocie 30 mln zł (str. 42).

2.2.3. Skontrolowani beneficjenci nie osiągnęli celów i nie uzyskali efektów określonych w przyjętych planach restrukturyzacyjnych. I tak:

2.2.3.1. Negatywnie ocenia się wykorzystanie środków publicznych na realizację Planu restrukturyzacji Stoczni Gdańskiej, w tym szczególnie efekty procesu restrukturyzacji. Stocznia nie osiągnęła głównego celu restrukturyzacji, jakim było odzyskanie płynności finansowej i prowadzenie działalności gospodarczej generującej zyski. Nie zrealizowano założeń Planu w zakresie: finansów, majątku, produkcji, zatrudnienia oraz dokapitalizowania. Osiągnięty na koniec 2005 r. dodatni wynik finansowy netto w wysokości 232,8 tys. zł znacząco odbiegał od założonego w Planie restrukturyzacji, gdzie przewidywano osiągnięcie zysku w kwocie 6,2 mln zł (str. 41-44).

2.2.3.2. Negatywnie ocenia się realizację oraz osiągnięte efekty Planu restrukturyzacji Stoczni Gdynia oraz realizację Ugody restrukturyzacyjnej. Stocznia nie zrealizowała założeń planu restrukturyzacji w zakresie: poprawy wyniku sprzedaży, osiągnięcia dodatniego wyniku finansowego, budowy statków, pozostałych zadań rzeczowych, objęcia akcji Stoczni Gdańskiej oraz bieżącego regulowania składek na ubezpieczenie społeczne w okresie objętym restrukturyzacją. W Stoczni Gdynia nie zrealizowano Ugody restrukturyzacyjnej, której wykonanie było jednym z warunków zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego. Stocznia Gdynia nie osiągnęła w 2005 r. przewidzianych w Planie restrukturyzacji efektów finansowych oraz zadań rzeczowych. W roku 2005 Stocznia wykazała stratę na sprzedaży

statków w wysokości 158,2 mln zł, oraz stratę netto w wysokości 114,4 mln zł. Na koniec 2002 r. strata na sprzedaży statków wyniosła 140.375,5 tys zł, a strata netto 476.655,2 tys. zł. Wielkość zobowiązań przeterminowanych na koniec I kwartału 2006 r. wyniosła 506,5 mln zł. Niepokryta strata z lat ubiegłych wynosiła na koniec 2005 r. 816,2 mln zł, podczas gdy na koniec 2002 r. wynosiła 72,5 mln zł (str. 44–49).

2.2.3.3. Pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia się wykorzystanie przez Stocznię Szczecińską Nowa środków na realizację Planu restrukturyzacji. Spółka osiągnęła w 2005 r. dodatni wynik finansowy w wysokości 1.575,3 tys. zł, rentowność w działalności gospodarczej oraz odpowiedni poziom kapitałów własnych, co pozytywnie wpłynęło na jej wiarygodność oraz relacje z bankami finansującymi. Nieprawidłowości dotyczyły nieosiągnięcia zakładanych w Planie restrukturyzacji na lata 2002–2004 wyników ekonomiczno-finansowych (straty Stoczni Szczecińskiej Nowa wyniosły: 7.798,8 tys. zł – w roku 2002, 33.000,5 tys. zł - w 2003r. i 65.629,3 tys. zł - w 2004 r.) oraz zadań w zakresie zmniejszenia zatrudnienia do zakładanej wielkości 4.800 pracowników. W 2005 r. (po zakończeniu w grudniu 2004 r. realizacji Planu restrukturyzacji) Stocznia osiągnęła dodatni wynik finansowy w wysokości 1.575,3 tys. zł, rentowność w działalności gospodarczej oraz odpowiedni poziom kapitałów własnych, co pozytywnie wpłynęło na jej wiarygodność oraz relacje z bankami finansującymi (str. 37-40).

2.2.3.4. Pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia się wykorzystanie przez HCP środków publicznych uzyskanych na realizację Planu restrukturyzacji. HCP odzyskała płynność finansową, a rok 2005 zakończyła zyskiem netto w kwocie 2,3 mln zł. Nieprawidłowości dotyczyły realizacji Ugody restrukturyzacyjnej oraz niepełnej realizacji celów zakładanych w Planie restrukturyzacji. HCP nie zrealizowała restrukturyzacji kapitałowej; nie nastąpiło przejęcie części kapitału producentów najważniejszych wyrobów metalurgicznych, nie zakończono procesu konwersji zobowiązań HCP z tytułu pożyczki z funduszu EFSAL oraz pożyczki otrzymanej z ARP na akcje HCP. Spółka odzyskała płynność finansową, a rok 2005 zakończyła zyskiem netto w kwocie 2,3 mln zł, podczas gdy w Planie restrukturyzacji na koniec 2005 r. prognozowano zysk w kwocie 2,7 mln zł (str. 36–37).

2.2.4. Negatywnie ocenia się restrukturyzację zobowiązań cywilnoprawnych oraz publicznoprawnych, która przebiegała w dwóch kontrolowanych jednostkach z naruszeniem przepisów *ustawy restrukturyzacyjnej*.

- HCP zawarła Ugodę restrukturyzacyjną z wierzycielami zobowiązań cywilnoprawnych, którą objęto także zobowiązania powstałe po 30 czerwca 2002 r. w kwocie blisko 28 mln zł (str. 52). HCP wykorzystwała pomoc publiczną w postaci restrukturyzacji zobowiązań publicznoprawnych na szczególnych zasadach w łącznej kwocie 23 mln zł bez uzyskania opinii Prezesa UOKiK, tj. zachowania procedur określonych w *art. 12 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach pomocy publicznej*⁸ (str. 50),
- Stocznia Gdynia do zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego nie zrealizowała Ugody restrukturyzacyjnej zawartej z 470 wierzycielami zobowiązań cywilnoprawnych, wobec których niezapłacone zobowiązania Stoczni na dzień 31.12.2005 r. wyniosły 25,7 mln zł (str. 53).
- Stocznia Gdynia uzyskała umorzenie zobowiązań publicznoprawnych wobec ZUS w kwocie 135,9 mln zł, pomimo nieregulowania bieżących składek na ubezpieczenie społeczne za okres objęty restrukturyzacją zobowiązań publicznoprawnych i zalegania z płatnościami bieżącymi. Umorzenie zobowiązań publicznoprawnych było uwarunkowane spełnieniem wymogu nieposiadania zaległości z tytułu należności publicznoprawnych, wynikającego z *art. 10 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych*⁹ (str.51).

2.2.5. Negatywnie ocenia się działania zarządów Stoczni Gdynia oraz HCP, które nie realizowały obowiązku określonego w *art.41 ust.1 pkt 4 ustawy restrukturyzacyjnej* w zakresie nieprzekraczania maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ustalonego na zasadach określonych w przepisach *ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców*¹⁰. Stocznia Gdynia błędnie informowała Prezesa ARP o braku obowiązku zastosowania wobec Spółki przepisów *ww. ustawy* (str. 54-55).

2.2.6. Część sprawozdań sporządzanych w trybie *art.41 ust.1 pkt 5 ustawy restrukturyzacyjnej* przez kontrolowane jednostki zawierała informacje niezgodne ze stanem faktycznym.

⁸ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych (Dz.U. Nr 123, poz.1291 ze zm) – (dalej: Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych)

⁹ Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz.U. Nr 155, poz.1287) - (dalej: „ustawa z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji należności publicznoprawnych”).

¹⁰ Ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.) - (dalej: „ustawa o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców”)

- Stocznia Gdańska nierzetelnie poinformowała Prezesa ARP, że kwota 1.836,7 tys. zł (podatek od nieruchomości za okres listopad 2003 – marzec 2004) jest umorzona, podczas gdy ww. zobowiązanie pozostało nieuregulowane do zakończenia restrukturyzacji (str.52),
- Stocznia Gdynia w sprawozdaniu poprzedzającym uzyskanie korzystnej decyzji o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego nierzetelnie poinformowała Prezesa ARP, że nie pozostaną żadne zaległe raty do spłaty z tytułu ugody restrukturyzacyjnej, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2005 r. zobowiązania z tego tytułu wyniosły 25,7 mln zł, a do końca marca 2006 r. wzrosły do 38,5 mln zł (str.48).

2.2.7. Finansowe rezultaty kontroli wyniosły ogółem 329.356.159 zł, w tym 278.195.000 zł związane z uzyskaniem środków publicznych z naruszeniem przepisów prawa oraz rezultaty w kwocie 51.161.159 zł związane z innymi nieprawidłowościami w wymiarze finansowym.

Wykazane rezultaty kontroli dotyczą następujących form udzielonej pomocy:

- pożyczek udzielonych bez opinii Prezesa UOKiK w wysokości 97 mln zł. Były to pożyczki udzielone HCP z funduszu EFSAL oraz ARP w wysokości 49 mln zł, oraz Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej w łącznej wysokości 48 mln zł (str. 53-54),
- restrukturyzacji zobowiązań publicznoprawnych na szczególnych zasadach (HCP) w wysokości 17,9 mln.zł oraz umorzenia zaległości w podatku od nieruchomości przez Prezydenta M. Poznania w łącznej kwocie 5,1 mln zł, bez opinii Prezesa UOKiK (str.50),
- restrukturyzacji zobowiązań publicznoprawnych na szczególnych zasadach, którą objęto odsetki w kwocie 6,905 mln zł powstałe po 30.06.2003r., podczas gdy restrukturyzacji podlegały należności publicznoprawne znane na dzień 30 czerwca 2003 r. (str.49),
- restrukturyzacji zobowiązań cywilnoprawnych obejmującej zobowiązania HCP (w Ugodzie restrukturyzacyjnej) powstałe po 30.06.2002 r. w wysokości 27,925 mln zł, podczas gdy restrukturyzacji podlegały należności cywilnoprawne znane na dzień 30 czerwca 2002 r. oraz w wyniku porozumień zawartych przed dniem wejścia w życie *ustawy restrukturyzacyjnej* w wysokości 10,465 mln zł - tj. przed 24 grudnia 2002 r. (str. 53),
- umorzenia zobowiązań publicznoprawnych Stoczni Gdynia wobec ZUS w kwocie 135,9 mln zł. Stocznia Gdynia nie wypełniła wymogu nieposiadania zaległości z tytułu należności publicznoprawnych (str.51),

- w rezultatach kontroli ujęto również kwotę 27,925 tys. zł wynikającą z braku nadzoru ze strony Prezesa ARP nad zawartą Ugoda restrykcyjną HCP. Ugoda objęto nielegalnie zobowiązania powstałe po 30.06.2002 r. tj. po dniu określonym w *ustawie restrykcyjnej* (str.52).

2.3.Uwagi końcowe i wnioski

W ocenie NIK niepełna realizacja zamierzonych w planach restrykcyjacji celów wynikała również z uwarunkowań niezależnych od beneficjentów pomocy publicznej. Kontrolowane jednostki realizowały kontrakty na budowę statków, w tym zawarte w okresie dekonunktury w przemyśle stoczniowym (tj. przed końcem 2002 r.), które nie uwzględniały późniejszej wysokiej aprecjacji złotego w stosunku do walut obcych oraz wzrostu kosztów budowy statków spowodowanych głównie wzrostem cen surowców, a także trudnościami w uzyskaniu finansowania budowy statków przez banki (w tym również pomimo posiadanych gwarancji Ministra Finansów). Ponadto istotne znaczenie miał również fakt, iż uruchomienie pomocy nastąpiło w II połowie 2003 r., tj. z blisko dwuletnim opóźnieniem w stosunku do potrzeb wynikających z kryzysu gospodarczego sektora stoczniowego trwającego od początku 2002 r. (co warunkowane było datą wejścia w życie ustawy restrykcyjnej), a także stosunkowo krótki (dwuletni) okres realizacji procesu restrykcyjacji, wynikający z przepisów obowiązującego w tym zakresie prawa.

W ocenie NIK udzielenie kontrolowanym jednostkom pomocy publicznej było konieczne, a zaniechanie takich działań spowodowałoby upadłość stoczni i m.in. pozbawienie tysięcy pracowników pracy.

Kontrolowane jednostki kontynuują obecnie realizację zadań wynikających z planów restrykcyjacji, tj.: spłaty długoterminowych pożyczek udzielonych przez ARP oraz nieukończone zadania rzeczowe. Opracowano i przekazano do Komisji Europejskiej zmodyfikowane plany restrykcyjacji Stoczni Gdynia, Stoczni Gdańskiej oraz Stoczni Szczecińskiej Nowa.

Zdaniem NIK, objęcie przez Komisję Europejską (dalej: „KE”) części udzielonej pomocy publicznej udzielonej Stoczni Gdynia, Stoczni Gdańskiej, Stoczni Szczecińskiej Nowa oraz HCP, procedurą określoną w *art.88 ust.2 Traktatu Wspólnoty Europejskiej*¹¹ (dalej: „TWE”) – wobec wątpliwości co do jej zgodności ze wspólnym rynkiem, a także brak stanowiska KE w sprawie zmodyfikowanych planów restrykcyjnych stwarza ryzyko utraty

¹¹ OJ C 325 2002, p.1-2

osiągniętych efektów restrukturyzacji kontrolowanych jednostek. W świetle określających podstawy upadłości przepisów *działu III ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze*¹², realne jest również zagrożenie Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej upadłością. Jednocześnie NIK zwraca uwagę na fakt, iż wobec zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego kontrolowane jednostki utraciły ochronę wynikającą z *art. 7 ust.1 ustawy restrukturyzacyjnej* stanowiącego, że: „*Od dnia wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego do dnia jego zakończenia albo umorzenia nie może być ogłoszona upadłość przedsiębiorcy objętego restrukturyzacją*”.

Kontrola pozwoliła zidentyfikować obszary nieprawidłowości związanych z uzyskaniem i wykorzystaniem środków publicznych przeznaczonych na wsparcie restrukturyzowanych przedsiębiorstw sektora stoczniowego. W ocenie NIK, konieczne są działania zmierzające do zapewnienia ww. przedsiębiorstwom trwałej zdolności do konkurowania na rynku poprzez następujące działania w zakresie właściwości poniższych organów:

- **ministra właściwego do spraw gospodarki:**
 - wzmoczenie nadzoru nad wykonaniem *ustawy restrukturyzacyjnej* przez Prezesa ARP,
 - kontynuowanie udzielania dopłat do umów na budowę statków,
- **ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa:**
 - podejmowanie działań zapewniających uzyskanie pomocy przewidywanej w notyfikowanych planach restrukturyzacji,
 - pełna realizacja ustawowych kompetencji wobec podmiotów sektora stoczniowego, mających na celu zakończenie procesów przekształceń własnościowych Stoczni Gdynia i HCP,
- **Prezesa ARP:**
 - udzielanie restrukturyzowanym podmiotom pomocy publicznej przewidzianej w dotychczasowych planach restrukturyzacyjnych,
 - wzmoczenie nadzoru sprawowanego w trybie postępowań restrukturyzacyjnych,
 - pełna realizacja uprawnień właścicielskich ARP, wykonywanych w imieniu Korporacji Polskie Stocznie S.A. (dalej: „KPS”) i Skarbu Państwa wobec Stoczni Szczecińskiej Nowa i Stoczni Gdańskiej, w celu zakończenia procesów przekształceń własnościowych tych podmiotów.

¹² (Dz.Nr 60, poz.535 ze zm.)

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego

3.1.1. Zasady i warunki postępowania restrukturyzacyjnego przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy, mającego na celu przywrócenie przedsiębiorcy długookresowej zdolności do konkurowania na rynku zostały określone w *ustawie restrukturyzacyjnej*.¹³ Przedmiot restrukturyzacji mogą stanowić zobowiązania cywilnoprawne, zobowiązania publicznoprawne, majątek i zatrudnienie (*art.3 ust. 2 cyt. ustawy*).

Organem właściwym w sprawach restrukturyzacji jest minister właściwy do spraw gospodarki. Funkcję organu administracji publicznej w zakresie zadań wynikających z ustawy restrukturyzacyjnej wykonuje również Prezes Zarządu ARP, przy pomocy ARP (*art. 8 ustawy restrukturyzacyjnej*). Zgodnie z *art. 9* ww. ustawy, minister właściwy do spraw gospodarki sprawuje nadzór nad wykonaniem ustawy restrukturyzacyjnej i jest organem wyższego stopnia wobec Prezesa ARP w zakresie decyzji wydanych na podstawie *ustawy restrukturyzacyjnej*.

Do zadań ARP, podejmowanych w celu wsparcia restrukturyzacji, należy udzielanie przedsiębiorcom objętym restrukturyzacją (w tym podmiotom sektora stoczniowego) pożyczek i poręczeń przewidzianych w zatwierdzonym planie restrukturyzacji, na zasadach określonych w *ustawie restrukturyzacyjnej*.

3.1.2. Podmioty objęte restrukturyzacją

Zgodnie z *art. 2 ust.1 ustawy restrukturyzacyjnej* restrukturyzacją mogą być objęci przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów *art. 2 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej*¹⁴, u których liczba osób świadczących pracę na podstawie stosunku pracy - na dzień 30 czerwca 2002 r. - przekraczała 1.000, znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu *art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o pomocy publicznej*¹⁵.

3.1.3. Postępowanie restrukturyzacyjne

Prezes ARP wszczynał postępowanie restrukturyzacyjne na wniosek przedsiębiorcy złożony w terminie do 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy restrukturyzacyjnej (*art.11*

¹³ (Dz.U.Nr 213,poz.1800 ze zm) patrz przypis 2

¹⁴ (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm. – uchylona z dniem 21 sierpnia 2004r. przez art.66 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r.- Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz.1808 ze zm)

¹⁵ (Dz.U. Nr 141,poz.1177 ze zm) patrz przypis 5

ust.1 ustawy restrukturyzacyjnej). Postępowanie restrukturyzacyjne mogło być wszczęte w terminie do dnia 31 grudnia 2003 r. (*art. 12 ust. 1*).

Wydanie przez Prezesa ARP decyzji o restrukturyzacji następowało, gdy z przedstawionych informacji i dokumentów oraz przeprowadzonych czynności wynikało, że postępowanie restrukturyzacyjne może doprowadzić do naprawy sytuacji finansowej przedsiębiorcy oraz przywrócić jego zdolność do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej (*art. 18*). Zgodnie z *art. 19 ust.2 ustawy*, postępowanie restrukturyzacyjne powinno być zakończone w terminie 24 miesięcy od dnia wydania decyzji o restrukturyzacji.

Warunkiem wydania przez Prezesa ARP decyzji o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego było wykonanie planu restrukturyzacji oraz ugody restrukturyzacyjnej (*art.43*).

W przypadku, gdy upłynął termin zakończenia postępowania, a przedsiębiorca nie wykonał planu restrukturyzacji lub ugody restrukturyzacyjnej, Prezes ARP obligatoryjnie umarzał postępowanie restrukturyzacyjne, natomiast gdy przedsiębiorca przed upływem ww. terminu nie wykonywał nałożonych decyzją restrukturyzacyjną obowiązków, Prezes ARP mógł postępowanie umorzyć (*art. 45 ust. 1 i 2*).

3.1.4. Zakres przedmiotowy restrukturyzacji

Restrukturyzacja finansowa zobowiązań cywilnoprawnych polega na zawarciu przez przedsiębiorcę z wierzycielami ugody restrukturyzacyjnej. Przedmiotem ugody może być restrukturyzacja zobowiązań cywilnoprawnych w drodze umorzenia zobowiązań w całości lub w części, rozłożenia spłaty zobowiązań na raty bądź odroczenia ich spłaty, jak też zobowiązanie się wierzycieli do podjęcia działań mających na celu wsparcie planu restrukturyzacji przez objęcie udziałów lub akcji, zamianę wierzytelności na obligacje lub inne tytuły obligacyjne, zawarcie umów o współpracę oraz udzielenie przedsiębiorcy kredytów, pożyczek, gwarancji lub poręczeń (*art. 22 ust.1, art. 24 ust.1 ustawy restrukturyzacyjnej*).

Ustawa restrukturyzacyjna obliguje do zawarcia ugody restrukturyzacyjnej w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o restrukturyzacji, pod rygorem umorzenia postępowania (*art. 22 ust.2*).

Restrukturyzacja finansowa należności publicznoprawnych jest dokonywana w zakresie, na zasadach i w trybie określonych w przepisach *ustawy z 30 sierpnia 2002 r.*

o restrukturyzacji należności publicznoprawnych¹⁶, z zastrzeżeniem przepisów rozdziałów 5 i 5a ustawy restrukturyzacyjnej (art. 27 ustawy restrukturyzacyjnej). Restrukturyzacji na podstawie ustawy o restrukturyzacji należności publicznoprawnych podlegają: znane na dzień 30 czerwca 2002r. zaległości z tytułu podatków, należności celnych i wpłat z zysku oraz znane na dzień 31 grudnia 2001 r. zaległości wobec Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Pracy, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz odsetki za zwłokę od ww. zaległości, przy czym restrukturyzacja tych należności polega na ich umorzeniu w całości wraz z odsetkami za zwłokę lub opłatą prolongacyjną (art. 6 ust.1, art. 4 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji należności publicznoprawnych).

Złożenie wniosku o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego w trybie ustawy restrukturyzacyjnej powoduje zawieszenie postępowania prowadzonego na podstawie ustawy z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji należności publicznoprawnych do dnia otrzymania przez organ restrukturyzacyjny należności publicznoprawnych odpisu postanowienia o pozostawieniu wniosku o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego bez rozpoznania, decyzji o odmowie wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego, decyzji o umorzeniu postępowania, bądź decyzji o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego (art. 30 ust. 1 ustawy restrukturyzacyjnej). Zakończenie restrukturyzacji skutkuje wydaniem przez organ restrukturyzacyjny należności publicznoprawnych decyzji o umorzeniu należności publicznoprawnych (art. 31 ustawy restrukturyzacyjnej).

Restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach, wprowadzonych do ustawy restrukturyzacyjnej z dniem 15 stycznia 2004 r. (rozdział 5a), podlegają, znane na dzień 30 czerwca 2003 r., należności publicznoprawne (m.in.) z tytułu podatków wobec budżetu państwa, należności celnych oraz wpłat z zysku na rzecz Skarbu Państwa, z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez płatnika, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, należności wobec Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (art. 32 a ust.1 ustawy restrukturyzacyjnej).

¹⁶ (Dz.U. Nr 155 poz.1287) patrz przypis 9

Restrukturyzacja na szczególnych zasadach polega na przejęciu od przedsiębiorcy przez Operatora ARP (spółka kapitałowa, w której Skarb Państwa lub ARP, bądź Skarb Państwa i ARP łącznie posiadają 100 % udziałów lub akcji) zobowiązań i składników majątku przedsiębiorcy oraz na umorzeniu Operatorowi przejętych zobowiązań przedsiębiorcy na warunkach określonych w ustawie restrukturyzacyjnej (*art. 32 f w zw. z art. 32 e ust. 3 ustawy restrukturyzacyjnej*). Warunkiem restrukturyzacji na szczególnych zasadach jest wydanie przez Prezesa ARP postanowienia o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego oraz przeniesienie przez przedsiębiorcę na Operatora własności części majątku, nieobciążonego hipoteką lub zastawem na rzecz osób trzecich, stanowiącego równowartość co najmniej 25 % kwoty należności zgłoszonych do restrukturyzacji (*art. 32d*).

Restrukturyzacja majątku może polegać na przeniesieniu własności składników majątku przez przedsiębiorcę objętego restrukturyzacją na rzecz Skarbu Państwa, a także podjęciu innych czynności dotyczących jego majątku, przewidzianych w planie restrukturyzacji, przy czym przeniesienie własności może dotyczyć składników majątku, które nie są i nie będą wykorzystywane w działalności gospodarczej przedsiębiorcy i są zbędne dla prawidłowego przeprowadzenia i zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego zgodnie z planem restrukturyzacji (*art. 33 i 34 ust. 1 ustawy restrukturyzacyjnej*).

Restrukturyzacja zatrudnienia polega na zapewnieniu części pracowników przewidzianych do zwolnienia w zatwierdzonym planie restrukturyzacji, nie spełniających warunków określonych do uzyskania uprawnień emerytalno – rentowych oraz do świadczeń przedemerytalnych, prawa do odbycia jednorazowych bezpłatnych szkoleń, uzyskania świadczenia na przekwalifikowanie – kontraktu szkoleniowego (maksymalnie na 6 miesięcy) oraz jednorazowej odprawy warunkowej (*art. 37 ust. 1 ustawy restrukturyzacyjnej*).

3.1.5. Restrukturyzacja na podstawie odrębnych przepisów

Zgodnie z art. 8 ustawy z 30 czerwca 2000 r. o pomocy publicznej pomoc może być udzielana jedynie w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją.

Pomoc konieczna dla umożliwienia długookresowego rozwoju przedsiębiorstw wymagających restrukturyzacji dotyczy przedsiębiorców, których przedsiębiorstwa tracą zdolność do konkurowania na rynku, co wyraża się w szczególności zmniejszeniem

obrotów, nadmierną zdolnością produkcyjną, wzrostem zapasów, spadkiem zyskowności lub ponoszeniem strat, jak również wzrostem zadłużenia i brakiem możliwości uzyskania bankowych kredytów, poręczeń lub gwarancji.

Na podstawie ustawy z 30 czerwca 2000 r. o pomocy publicznej wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w sektorze budownictwa okrętowego¹⁷, gdzie określone zostały szczegółowe warunki dopuszczalności pomocy w sektorze budownictwa okrętowego, jej maksymalne wielkości oraz obowiązki sprawozdawcze związane z monitorowaniem. Rozporządzenie stosuje się wyłącznie do przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie produkcji statków pełnomorskich o masie i parametrach określonych w § 2 ww. rozporządzenia, naprawy i konserwacji statków pełnomorskich oraz w zakresie naprawy, konserwacji i generalnej odbudowy statków pełnomorskich oraz do przedsiębiorców powiązanych.

Powyższe rozporządzenie zostało uchylone z dniem 23 listopada 2002 r. przepisem § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2002r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze budownictwa okrętowego¹⁸ stanowiącego o dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze budownictwa okrętowego na zasadach określonych w ustawie o pomocy publicznej z dnia 27 lipca 2002 r. Oprócz form pomocy dopuszczalnych według poprzednio obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lutego 2001 r., rozporządzenie to przewidywało również pomoc na szkolenie na potrzeby określonych przedsiębiorców, bezpośrednio związane z rozwojem ich przedsiębiorstw oraz pomoc na całkowite lub częściowe zaprzestanie przez przedsiębiorcę prowadzenia działalności. Według § 6 ww. rozporządzenia z 15 października 2002 r., warunkiem dopuszczalności pomocy restrukturyzacyjnej jest nieodwracalne zmniejszenie zdolności produkcyjnych polegające na niewykorzystywaniu tych zdolności do prowadzenia działalności wskazanej w § 2 ust.1, przez okres co najmniej 10 lat od dnia udzielenia pomocy, chyba że będą one wykorzystywane do prowadzenia działalności innej niż określona w § 2 ust.1. Pomoc na restrukturyzację mogła być udzielona wyłącznie jednorazowo.

3.1.6. Nadzorowanie pomocy publicznej

Funkcję organu nadzorującego pomoc publiczną pełnił Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodnie z art.23 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o pomocy

¹⁷ (Dz.U.Nr 28, poz. 304) - uchylone z dniem 23 listopada 2002 r.

¹⁸ (Dz. U. Nr 186, poz.1547) – uchylone z dniem 31 maja 2004 r.

*publicznej*¹⁹. Stosownie do *art. 23 wcześniejszej ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. o pomocy publicznej*²⁰, również Prezes UOKiK pełnił funkcję organu nadzorującego pomoc publiczną. Organy administracji publicznej opracowujące programy pomocowe (programy określające zasady, warunki, formy i podstawy prawne udzielenia pomocy) obowiązane były do występowania do organu nadzorującego pomoc publiczną z wnioskiem o wydanie opinii o projekcie takiego programu i jego zgodności z ustawą o pomocy publicznej (art. 24 ww. ustawy).

Zgodnie z *art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* projekty programów pomocowych oraz pomocy indywidualnej, w tym przewidujących udzielanie pomocy w ramach wyłączeń grupowych, a także pomocy indywidualnej na restrukturyzację, wymagają uzyskania opinii Prezesa UOKiK. Opinia Prezesa UOKiK zawiera stanowisko, czy projekt przewiduje udzielanie pomocy publicznej, stanowisko w sprawie zgodności pomocy publicznej ze wspólnym rynkiem, propozycje zmian przedstawione w celu zapewnienia zgodności postanowień projektu ze wspólnym rynkiem oraz stanowisko w sprawie notyfikacji projektu, tj. przekazania Komisji Europejskiej, zgodnie z art. 88 TWE, projektu programu pomocowego, projektu pomocy indywidualnej lub projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację, wraz z informacjami niezbędnymi dla oceny zgodności pomocy publicznej ze wspólnym rynkiem (*art. 12 ust. 3 w zw. z art. 2 pkt 15 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej*²¹).

Z wnioskiem o wydanie opinii, występuje w przypadku projektu:

- programu pomocowego - organ administracji publicznej opracowujący projekt tego programu,
- pomocy indywidualnej - podmiot udzielający tej pomocy,
- pomocy indywidualnej na restrukturyzację - podmiot ubiegający się o tę pomoc.

W przypadku projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację do wniosku o wydanie opinii dołącza się m.in. plan restrukturyzacyjny oraz opinie podmiotu lub podmiotów udzielających pomocy o możliwości jej udzielenia na zasadach określonych w tym planie (*art. 13*).

¹⁹(Dz.U.Nr 141,poz.1177ze zm.) patrz przypis 5

²⁰(Dz.U.Nr 60 poz.704 ze zm.)

²¹(Dz.U. Nr 123,poz.1291) patrz przypis 8

Dokonanie notyfikacji projektu programu pomocowego wymaga zgody Rady Ministrów (*art. 16 ust.1 ww. ustawy*). Zgodnie z *art. 20 ww. ustawy* Prezes UOKiK, za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli, dokonuje notyfikacji oraz uzupełnienia notyfikacji w odniesieniu do projektu programu pomocowego – niezwłocznie po podjęciu uchwały Rady Ministrów o dokonaniu notyfikacji, a w odniesieniu do projektu pomocy indywidualnej oraz pomocy indywidualnej na restrukturyzację – niezwłocznie po wydaniu opinii o zgodności ze wspólnym rynkiem albo po otrzymaniu wystąpienia podmiotu, który otrzymał opinię Prezesa UOKiK o niezgodności ze wspólnym rynkiem projektu pomocy indywidualnej lub projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację, o dokonanie notyfikacji.

Jeśli Komisja Europejska stwierdzi, że pomoc przyznana przez Państwo lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna ze wspólnym rynkiem w rozumieniu *art. 87 TWE*, lub że pomoc ta jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane Państwo w terminie, który ona określa. Jeśli dane Państwo nie zastosuje się do tej decyzji w wyznaczonym terminie, Komisja, lub każde inne zainteresowane Państwo może wnieść sprawę bezpośrednio do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Na wniosek Państwa Członkowskiego Rada Unii Europejskiej może zdecydować, że pomoc, którą to państwo przyznaje lub zamierza przyznać, jest uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, na zasadzie odstępstwa od postanowień *art. 87 TWE* lub rozporządzeń przewidzianych w *art. 89*, jeśli wyjątkowe okoliczności uzasadniają taką decyzję. Jeśli Rada nie zajmie stanowiska w terminie trzech miesięcy od wystąpienia z wnioskiem, Komisja wydaje decyzję w sprawie (*art. 88 ust. 2 TWE*).

3.1.7. Dopłaty do umów na budowę statków

*Ustawa o dopłatach do umów na budowę statków*²² przewiduje stosowanie tymczasowych mechanizmów ochronnych dla przemysłu stocznioowego w formie dopłat z budżetu państwa udzielanych do umów na budowę w polskich stoczniach niektórych typów statków morskich. Z uwagi na niewypełnienie przez Koreę Południową zobowiązań podjętych w 2000 roku, mających na celu przywrócenie uczciwych i przejrzystych warunków konkurencji, stocznie Wspólnoty Europejskiej doznały z tego tytułu poważnego uszczerbku. W celu wyrównania tych szkód Rada WE wprowadziła rozporządzeniem nr 1177/2002 z dnia 27 czerwca 2002 r. Tymczasowy Mechanizm

²² (Dz.U. Nr 48,poz.448) Patrz przypis 6

Ochronny dla przemysłu stoczniowego (dalej: „TDM”)²³, przewidujący możliwość zastosowania dopłaty - w wysokości do 6 % wartości kontraktu, na budowę czterech typów statków: chemikaliowców, kontenerowców, produktowców oraz statków typu LNG (zbiornikowców do przewozu gazu skroplonego). Obowiązywanie Tymczasowego Mechanizmu Ochronnego zostało przedłużone do dnia 31 marca 2005 r. *rozporządzeniem Rady nr 502/2004 dnia 11 marca 2004r.*²⁴ Zgodnie z *art. 1 ust.2 ww. ustawy*, dopłaty mogą być udzielane do umów zawartych po dniu 24 października 2002 r., lecz przed dniem utraty mocy obowiązującej tymczasowego mechanizmu ochronnego dla przemysłu stoczniowego pod warunkiem, że dostarczenie statku nastąpi po dniu wejścia w życie ustawy, tj. po 25 marca 2005 r.

Dopłaty mogą być udzielane do wysokości i na warunkach określonych w cyt. *rozporządzeniu Rady nr 1177/2002* w przypadku udokumentowania przez stocznie polską, że stocznia koreańska konkurująca o umowę na budowę statku zaoferowała niższą cenę od oferty stoczni polskiej przed udzieleniem dopłaty oraz w przypadku dostarczenia statku w terminie nie późniejszym niż trzy lata od dnia zawarcia umowy na budowę statku (*art. 2 ustawy o dopłatach do umów na budowę statków*).

Organem udzielającym dopłaty jest minister właściwy do spraw gospodarki, wykonujący zadania za pośrednictwem BGK- (*art.4 cyt. ustawy*).

3.2. Uwarunkowania ekonomiczno–organizacyjne

3.2.1. Do czasu wejścia w życie przepisów *ustawy z dnia 30 czerwca 2000 roku o pomocy publicznej*, obowiązującej w okresie od 1 stycznia 2001r. do 6 października 2002r., polskie stocznie i ich kooperanci nie kierowali do ARP wniosków o udzielenie pomocy w formie przewidzianej w dokumencie z dnia 10 października 1995 r. „Stanowisko Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie polityki państwa dla wzrostu konkurencyjności polskiego przemysłu okrętowego”.

Kryzys ogólnoswiatowy w branży, który nastąpił na koniec 2001 r., konkurencja stoczni Dalekiego Wschodu, a przede wszystkim aprecjacja złotego wobec kursu dolara wpłynęły niekorzystnie na sytuację finansową sektora stoczniowego. Konsekwencją tego było uznanie przez banki jako działanie ryzykowne, angażowanie środków w finansowanie produkcji stoczniowej i odsunięcie się od jej finansowania. Efekty takich działań odczuły w pierwszej kolejności stocznie, a następnie ich kooperanci.

²³ (Dz. Urz. WE L 172 z 2 lipca 2002r.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t.29, str. 485, ze zm.)

²⁴ (Dz. Urz. WE L 081 z 19 marca 2004 r.)

W lipcu 2002 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie ogłosił upadłość Stoczni Szczecińskiej Porta Holding S.A. (dalej: „SSPH S.A.”) oraz Stoczni Szczecińskiej S.A. (dalej: „SS S.A.”). Na koniec 2002 r. strata Stoczni Gdynia wyniosła 476.655,2 tys. zł, Stoczni Gdańskiej - 15.578,1 tys. zł a HCP - 11.370,0 tys. zł. Wg ustaleń kontroli, w roku 2002 wskutek upadłości Stoczni Szczecińskiej Porta Holding S.A., HCP straciła 108 mln zł.

3.2.2. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorców w latach 2002-2005 następujące dokumenty opracowane m.in. przez Ministerstwo Gospodarki²⁵ i akceptowane przez Rząd dotyczyły działań wspierających sektor stoczniowy:

- „Sytuacja w polskim przemyśle stoczniowym, proponowane kierunki działań i mechanizmy wspierania tego sektora” – dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 lipca 2002 r.,
- „Informacja o podejmowanych działaniach sanacyjnych dla stoczni wraz z programem działań konsolidacji tego sektora” – dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2004 r.,
- „Informacja o bieżącej sytuacji sektora stoczniowego wraz z propozycjami rozwiązań wspierających jego funkcjonowanie” – dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 25 stycznia 2005 r.

Powyższe dokumenty przewidywały podjęcie szeregu działań sanacyjnych wobec sektora stoczniowego wraz z programem działań mających na celu jego konsolidację, przy uwzględnieniu sytuacji ekonomicznej podmiotów gospodarczych sektora.

3.2.3. W lipcu 2002r. przy Ministrze Gospodarki i Pracy powołany został Zespół Do Spraw Przemysłu Stoczniowego, którego celem było monitorowanie sytuacji w przemyśle stoczniowym, przy współdziałaniu z zaangażowanymi w ten sektor instytucjami. W cyklicznych spotkaniach Zespołu uczestniczyli reprezentanci kierownictw zainteresowanych Ministerstw: Finansów, Skarbu Państwa, Sprawiedliwości, Infrastruktury, a także przedstawiciele UOKiK, Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A., ARP, stoczni oraz HCP.

W październiku 2002 r. Minister Finansów powołał Zespół do sprawowania nadzoru nad realizacją przez Stocznnię Gdynia przedsięwzięć współfinansowanych kredytami poręczonymi i gwarantowanymi przez Skarb Państwa. Do zadań Zespołu należała kontrola przepływów finansowych środków pochodzących z kredytów zaciągniętych

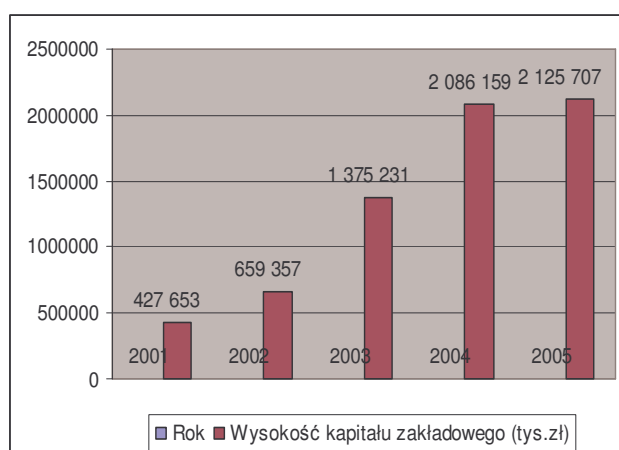
²⁵ Dokumenty opracowane również w ministerstwach poprzednio zajmujących się sprawami sektora stoczniowego.

przez Stocznię i poręczonych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa, bieżąca analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej Stoczni Gdynia pod kątem ryzyka Skarbu Państwa jako poręczyciela i gwaranta, a także wypełniania innych zadań na zlecenie Ministra Finansów. Zespół przekazywał Ministrowi Finansów, Ministrowi Gospodarki i Pracy oraz Prezesowi ARP kwartalne sprawozdania zawierające wnioski dotyczące sytuacji ekonomiczno-finansowej stoczni oraz sytuacji Skarbu Państwa jako poręczyciela i gwaranta.

3.2.4. W celu realizacji ustawowych zadań i zwiększania zdolności ARP w zakresie wspierania finansowego procesów restrukturyzacji, od 2002 roku Skarb Państwa (właściciel 100% akcji ARP) systematycznie podwyższał jej kapitał zakładowy.

Wysokość kapitału zakładowego ARP na koniec lat 2001–2004 oraz na dzień 15 czerwca 2005 r.

Wykres 1

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

Tabela 1

Struktura własnościowa Stoczni Gdynia oraz procentowy udział głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy (dalej: „WZA”) największych akcjonariuszy: w 2001 r. oraz na koniec 2005 r.

lp.	nazwa akcjonariusza.	nominalna wartość akcji	liczba akcji*	% udział w kapitale akcyjnym	liczba głosów	% udział w głosów na WZA**
1	2	4	5	6	7	8
styczeń 2001						
1.	Skarb Państwa	52.183.070	5.218.307	24,758	5.218.307	24,758
2.	Gmina Miasta Gdynia	2.888.660	288.866	1,371	288.866	1,371
3.	Kredyt Bank S.A.	16.000.000	1.600.000	7,591	1.600.000	7,591
4.	Stocz. Fundusz Inwestycyjny	13.375.310	1.337.531	6,346	1.337.531	6,346
5.	Warta Investment	8.000.000	800.000	3,796	800.000	3,796
6.	Tow.Ubezpieczeń na Życie Warta S.A.	4.000.000	400.000	1,898	400.000	1,898

Ważniejsze wyniki kontroli

7.	Powszechny Zakład Ubez.S.A.	10.000.000	1.000.000	4,744	1.000.000	4,744
8	Powszechny Zakład.Ubez.na Życie S.A.	10.000.000	1.000.000	4,744	1.000.000	4,744
Razem 2001		116.447 040	11.644.704	55,250	11.644.704	55,248
grudzień 2005						
1	Skarb Państwa	132.417.730	13.241.773	32,988	13.241.773	43,784
2	Gmina Miasta Gdynia	2.888.660	288.866	0,720	288.866	0,595
3	Stocz. Fundusz Inwestycyjny	30.000.000	3.000.000	7,474	3.000.000	6,184
4	Warta Investment	8.000.000	800.000	1,993	800.000	1,649
5	Tow.Ubezp. na Życie Warta S.A.	5.811.260	581.126	1,448	581.126	1,198
6	Powszechny Zakład Ubezp. S.A.	10.000.000	1.000.000	2,491	1.000.000	2,061
7	Powszechny Zakład Ubez. Na Życie S.A.	10.000.000	1.000.000	2,491	1.000.000	2,061
8	ARP	40.008.250	4.000.825	9,967	4.000.825	8,247
9	Evip Progress Sp. z o.o	12.356.840	1.235.684	3,078	1.235.684	2,547
10	Euro-Cynk Gdynia Spółka z o.o.	5.538.470	553.847	1,380	553.847	1,142
12	Korporacja Polskie Stocznie S.A.	40.716.930	4.071.693	10,143	4.071.693	8,393
13	Ray Car Carriers LTD	76.659.700	7.665.970	19,097	7.665.970	15,801
Razem 2005		374.397.840	37.439.784	93,3	37.439.784	93,662

*Wartość nominalna 1 akcji wynosiła 10 zł. **W zestawieniu nie ujęto m.in. akcji pracowniczych

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

W składzie jedenastoosobowej Rady Nadzorczej Stoczni Gdynia wybranej w sierpniu 2005 r. było 3 przedstawicieli Skarbu Państwa, 3 - załogi, po 2 – Korporacji Polskie Stocznie S.A. i ARP oraz 1 – PZU S.A.

Tabela 2

Struktura własnościowa Stoczni Gdańskiej oraz procentowy udział głosów na WZA w 2001 r. oraz na koniec 2005 r.

Akcjonariusz	Nominalna wartość udziałów/akcji (w zł)	Liczba akcji*	Struktura kapitału (w %)	Liczba głosów	Struktura głosów (w %)
styczeń 2001					
Stocznia Gdynia S.A.	24.992.500	2.499.250	99,97	2.499.250	99,97
Wolny Obszar Gospodarczy S.A.	5.000	500	0,02	500	0,02
EVIP Progress S.A.	2.500	250	0,01	250	0,01
OGÓŁEM	25.000.000.	2.500.000	100,00	2.500.000	100,00
grudzień 2005					
Stocznia Gdynia S.A.	80.000.000	8.000.000	99,99	7.999.500	99,99
EVIP International Sp. z o.o.	-	-	0,01	250	0,01
OGÓŁEM	80.000.000	8.000.000	100,00	8.000.000	100,00

*Wartość nominalna 1 akcji wynosiła 10 zł.

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

Od kwietnia 2003 r. skład czteroosobowej Rady Nadzorczej stanowią przedstawiciele głównego akcjonariusza.

Tabela 3

Struktura własnościowa Stoczni Szczecińskiej Nowa.

Lp	Udziałowiec	Ilość udziałów	Łączna wartość udziałów(w zł)*	Udział w kapitale i głosach na WZ (w %)
Wg stanu na 25.06.2002 r.				
	ARP	23.226	2.858.888,34	99,996
	Stocznia Szczecińska S.A.	1	123,09	0,004
Razem		23.227	2.859.011,43	100,00
Wg stanu na 27.09.2005 r. (ostatni wpis rejestrowy w 2005 r.)				
	Korporacja Polskie Stocznie S.A.	2.283.746	281.106.295,14	80,43
	ARP	501.687	61.752.652,83	17,67
	Skarb Państwa	54.149	6.665.200,41	1,97
Razem		2.839.582	349.524.148,38	100,00

*Wartość nominalna 1 udziału wynosiła 123,09 zł.

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

W okresie od czerwca 2005 r. do października 2005 r. skład pięcioosobowej Rady Nadzorczej stanowili przedstawiciele ARP, KPS oraz Skarbu Państwa.

Tabela 4

Struktura własnościowa kapitału zakładowego HCP.

Lp.	Akcjonariusz	Okres	Nominalna wartość akcji (w zł)	Liczba akcji*	Struktura kapitału (w %)	Liczba głosów	Struktura głosów (w %)
1.	Skarb Państwa	28.04.1995 r. - 06.04.2003 r.	70.200.000	1.404.000	100,00	1.404.000	100,00
2.	Skarb Państwa	07.04.2003 r.- do czasu kontroli	111.814.600	2.236.292	100,00	2.236.292	100,00

*Wartość nominalna 1 akcji wynosiła 50 zł.

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

Od czerwca 2005 r. skład pięcioosobowej Rady Nadzorczej stanowili trzej przedstawiciele Skarbu Państwa oraz dwóch przedstawicieli załogi.

3.2.5. Na koniec 2005 r. w kontrolowanych jednostkach zatrudnionych było 15.058 pracowników, w tym w stocznich 13.570 osób. Od roku 2002 zatrudnienie spadło m.in. w wyniku realizacji planów restrukturyzacji o 777 pracowników (5,2%), w tym w stocznich o 656 pracowników.

Tabela 5

Struktura zatrudnienia kontrolowanych jednostek w latach 2001–2005.

Wyszczególnienie (pracownicy)	ROK									
	2001		2002		2003		2004		2005	
	praco wnicy	%	praco wnicy	%	praco wnicy	%	praco wnicy	%	praco wnicy	%
Stocznia Gdańska										
bezpośrednio produkcyjni	2.167	60,2	1.966	62,3	1.710	60,1	1.939	63,3	1.852	62,6
Pomocniczy	730	20,3	639	20,3	627	22,0	621	20,3	1107	37,4
umysłowi (administracja)	700	19,5	550	17,4	509	17,9	504	16,4		
Razem:	3.597	100	3.155	100	2.846	100	3.064	100	2.959	100
Stocznia Gdynia										
bezpośrednio produkcyjni i obsługa	5.570	65,7	5.232	68,4	4.379	68,4	4.332	69,6	3.582	67,6
Pomocniczy	1.135	13,4	852	11,1	694	10,8	587	9,4	497	9,4
umysłowi (administracja)	1.769	20,9	1.564	20,5	1.331	20,8	1.304	21,0	1.221	23,0
Razem:	8.474	100	7.648	100	6.404	100	6.223	100	5.300	100
Stocznia Szczecińska Nowa										
bezpośrednio produkcyjni	-*	-	2.152	62,9	2.983	66,1	3.511	67,1	3.586	67,5
Pomocniczy	-	-	587	17,1	736	16,3	862	16,5	844	15,9
umysłowi (administracja)	-	-	684	20,0	793	17,6	860	16,4	881	16,6
Razem:	-	-	3.423	100	4.512	100	5.233	100	5.311	100
HCP										
bezpośrednio produkcyjni	942	45,9	794	49,3	685	49,3	710	52,1	817	54,9
Pomocniczy	435	21,1	296	18,4	247	17,8	207	15,2	214	14,4
umysłowi (administracja)	678	33,0	519	32,3	456	32,9	446	32,7	457	30,7
Razem:	2.055	100	1.609	100	1.388	100	1.363	100	1.488	100
Razem kontrolowane jednostki:	14.126	100	15.835	100	15.150	100	15.883	100	15.058	100
Razem stocznie:	12.071	85,5	14.226	89,8	13.762	90,8	14.520	91,4	13.570	90,1

* Stocznia Szczecińska Nowa powstała w 2002 r.

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

Na skutek trudności gospodarczych i prowadzonej restrukturyzacji zatrudnienie w Stoczni Gdynia uległo zmniejszeniu z 8.474 pracowników w 2001 r. do 5.300 pracowników w 2005 r. (o 37,5 %), w Stoczni Gdańskiej - odpowiednio - z 3.597 pracowników do 2.959 (o 17,7 %), a w HCP z 2.055 pracowników do 1.488 (o 27,6%).

3.2.6. Na wniosek Zarządów: HCP, Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej, Prezes ARP, realizując zadania wynikające z ustawy restrukturyzacyjnej, wydał decyzje o wszczęciu

postępowań restrukturyzacyjnych, a następnie – odpowiednio - w dniach 4 listopada, 6 czerwca i 22 grudnia 2003 r. decyzje o warunkach i trybie restrukturyzacji wymienionych podmiotów.

Terminy zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego określono na 4 listopada 2005 r. dla HCP, 6 czerwca 2005 r. dla Stoczni Gdynia i na 22 grudnia 2005 r. dla Stoczni Gdańskiej.

W dniu 12 marca 2004 r. Zarządy Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej oraz w dniu 15 marca 2004 r. Zarząd HCP złożyły wnioski w sprawie restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach, określonych w rozdziale *5a ustawy restrukturyzacyjnej*, wprowadzonych z dniem 15 stycznia 2004 r. nowelizacją ww. *ustawy restrukturyzacyjnej*. Prezes ARP decyzjami z dnia 19 i 30 kwietnia 2004 r. dokonał modyfikacji planów restrukturyzacyjnych, poszerzając zakres dotychczas planowanej restrukturyzacji.

Przygotowanie przez Stocznę Szczecińską Nowa Planu restrukturyzacji prowadzone było w uzgodnieniu z powołanym w 2002 r., z inicjatywy Prezesa Rady Ministrów, Zespołem ds. restrukturyzacji przemysłu stoczniowego (dalej: „Zespół”), działającym pod przewodnictwem Ministra Gospodarki i Pracy.

Plan restrukturyzacji do projektu uruchomienia produkcji w Stoczni Szczecińskiej Nowa (dalej „Plan restrukturyzacji Stoczni Szczecińskiej Nowa”) został sporządzony w dniu 16 grudnia 2002 r., a następnie kilkakrotnie zmodyfikowany przy uwzględnieniu uwag i zaleceń UOKiK. Restrukturyzacja Stoczni Szczecińskiej Nowa nie została poprzedzona postanowieniem o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego oraz decyzją o restrukturyzacji Prezesa ARP, ponieważ nie została podjęta na podstawie *ustawy restrukturyzacyjnej* obowiązującej od 24 grudnia 2002 r. Plan restrukturyzacji Stoczni Nowa (oraz jego modyfikacja) został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Stoczni Szczecińskiej Nowa.

Istotny wpływ na konstruowanie oraz realizację Planu restrukturyzacji Stoczni Gdańskiej miała komplementarność jego założeń wobec Planu restrukturyzacji Stoczni Gdynia, a także istniejąca zależność Stoczni Gdańskiej od jej właściciela – Stoczni Gdynia. W szczególności, w dokumencie „Strategia Grupy Stoczni Gdynia S.A” założono ograniczenie wielkości produkcji Stoczni Gdańskiej (tj. produkcję tylko trzech kompletnych statków rocznie, budowanych wyłącznie na zlecenie Stoczni Gdynia), uzależniono produkcję Stoczni Gdańskiej od pozyskiwania zleceń produkcyjno-

usługowych z portfela zamówień Stoczni Gdynia oraz od sprawności funkcjonowania Stoczni Gdynia w zakresie marketingu, projektowania statków, zakupu materiałów i urządzeń oraz organizacji finansowania.

Niepełna realizacja założeń finansowych zawartych w Planie restrukturyzacji Stoczni Gdańskiej wynikała m.in. z podpisywania nierentownych kontraktów na budowę statków i nieterminowego zaopatrzenia w materiały do ich budowy przez Stocznnię Gdynia oraz z opóźnień w regulowaniu przez właściciela zobowiązań wobec Stoczni Gdańskiej. Zobowiązania Stoczni Gdynia wobec Stoczni Gdańskiej wg stanu na koniec 2005 r. wyniosły 15,4 mln zł (kwota główna) oraz 10 mln zł z tytułu dokapitalizowania (wg stanu na 30 czerwca 2006 r. łączne zadłużenie wynosiło 66,4 mln zł). W wyniku podejmowanych z własnej inicjatywy działań marketingowych Stocznia Gdańska za 2005 r. osiągnęła zysk w kwocie 17,8 mln zł ze sprzedaży usług pozaokrętowych dla kontrahentów spoza Grupy Stocznia Gdynia.

3.2.7. W latach 2001 – 2005 kontrolowane jednostki uzyskały łączne wsparcie ze środków publicznych w wysokości 4.255,5 mln zł (EDN- 1.955,7 mln zł), w tym w związku z realizacją w latach 2003 -2005 planów restrukturyzacji - 4.167,1 mln zł (EDN-1.871,8 mln zł).

- **Stocznia Gdynia** uzyskała na realizację Planu restrukturyzacji pomoc publiczną w łącznej kwocie 1.174, 7 mln zł (707,4 mln zł – EDN).
- **HCP** otrzymała pomoc publiczną w łącznej kwocie 147,7 mln zł (EDN– 59,9 mln zł), w tym 142,7 mln zł (EDN-56,0 mln zł) w ramach realizacji Planu restrukturyzacji.
- **Stocznia Gdańska** uzyskała pomoc publiczną w łącznej kwocie 109,0 mln zł (EDN-76,2 mln zł), w tym w ramach realizacji Planu restrukturyzacji w kwocie 101,3 mln zł (EDN -73,1 mln zł).
- **Stocznia Szczecińska Nowa** uzyskała pomoc publiczną w wysokości 2.824,2 mln zł (EDN – 1.112,2 mln zł), w tym pomoc na realizację Planu restrukturyzacji - w kwocie 2.748,4 mln zł (EDN – 1.036,3 mln zł).

3.2.8. W latach 2001 - 2005 kontrolowane Stocznie wyprodukowały 99 statków o łącznym tonażu 2.154 tys. CGT i wartości 11.942.198 tys. zł.

Tabela 6

Wielkość i wartość produkcji stoczniowej planowana i wykonana w poszczególnych latach (w tym objętą planem restrukturyzacji).

(szt./tys. CGT/tys. zł)²⁶

Lp	ROK	Liczba statków (szt)		Tonaż (tys. CGT)		Wartość (tys. zł)	
		Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
Stocznia Gdynia							
1.	2001	-	17	-	318	-	1.834.155
2.	2002	-	16	-	353	-	2.048.962
3.	2003	11	4	314	114	1.764.112	611.395
4.	2004	12	9	335	246	1.796.972	1.299.647
5.	2005	13	10	370	276	2.031.849	1.382.926
6.	razem	36	56	1.019	1.307	5.592.933	7.177.085
Stocznia Gdańska							
1	2001	8	7	85	72	301.116	224.263
2	2002	3	3	61	61	144.535	130.387
3	2003	1	1	bd	bd	0	39.913
4	2004	4	2	77	46	132.227	102.988
5	2005	5	4	102	79	151.498	109.765
6	razem	21	17	325	258	729.376	607.316
Stocznia Szczecińska Nowa							
1	2002	4	4	60	60	405.103	405.103
2	2003	7	7	158	158	1.032.358	1.094.953
3	2004	8	7	185	158	1.198.025	1.296.806
4	2005	x	9	x	213	x	1.400.846
5	razem	19	27	403	589	2.635.486	4.197.709

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

W okresie realizacji planów restrukturyzacji 2003-2005 (Stocznia Gdynia i Stocznia Gdańsk) oraz 2002-2004 Stocznia Szczecińska Nowa wyprodukowały 48 statków o łącznym tonażu 1.391 tys. CGT i wartości 6.343.197 tys. zł.

W roku 2003 nastąpiło załamanie produkcji stoczniowej w Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej, a jej odbudowa wiązała się m.in. z realizacją planów restrukturyzacji.

Zadania przyjęte w planach restrukturyzacji Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej w zakresie ilości budowanych statków oraz ich wartości odbiegały od wykonania.

- z zaplanowanych do zbudowania w Stoczni Gdynia 36 jednostek (wg planów w poszczególnych latach) o wartości 5.592.933 tys. zł zbudowano 23 o wartości 3.293.968 tys. zł.
- z zaplanowanych do zbudowania w Stoczni Gdańskiej 10 jednostek o wartości 283.725 tys. zł zbudowano 7 o wartości 252.666 tys. zł.

²⁶ CGT -skompensowana pojemność brutto.

W kontrolowanym okresie HCP wyprodukowała łącznie 84 silniki o wartości 1.201.285 tys. zł, w tym z przeznaczeniem dla Stoczni Gdynia 46 szt. o wartości 662.819 tys. zł oraz dla Stoczni Szczecińskiej Nowa 22 szt. o wartości 320.918 tys. zł.

Tabela 7

Wielkość i wartość produkcji HCP w latach 2001–2005 (w tym w okresie realizacji Planu restrukturyzacji). (szt./tys. zł)

Zlecenia silnikowe	2001	2002	2003	2004	2005	RAZEM	%
	Wykonanie liczba / wartość	Wykonanie liczba / wartość	Wykonanie liczba / wartość	Wykonanie liczba / wartość	Wykonanie liczba / wartość	Wykonanie liczba / wartość	Udział w całości produkcji
Kontrakty St. Gdynia	15 231.260	8 122.514	6 80.305	8 104.502	9 124.238	46 662.819	54,8 55,17
Kontrakty St. Gdańska Remontowa	- -	- -	- -	1 6.846	- -	1 6.846	1,2 0,57
Kontrakty St. Szczecińska Porta Holding S.A.	7 98.469	1 19.985	- -	- -x	- -	8 118.454	9,5 9,86
Kontrakty St. Szczecińska Nowa	- -	2 30.107	9 119.674	5 77.641	6 93.496	22 320.918	26,2 26,72
Kontrakty zagraniczne	2 28.368	1 17.555	- -	- -	4 46.325	7 92.248	8,3 7,68
Razem zlecenia silnikowe	24 358.097	12 190.161	15 199.979	14 188.989	19 264.059	84 1.201.285	100 100

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

HCP realizowała również kontrakty zagraniczne, produkując 7 silników wartości 92.248 tys. zł, co stanowiło 9,8 % całej produkcji.

3.2.9. W kontrolowanych Stocznich na koniec 2002 r. łączna strata netto stanowiła kwotę 500.032,1 tys. zł, a w HCP kwotę 16.681 tys. zł. Na koniec 2005 r., po zakończeniu realizacji planów restrukturyzacji, Stocznie poniosły stratę netto w wysokości 112.611,9 tys. zł, a HCP zysk w wysokości 13.212 tys. zł.

Tabela 8

Kształtowanie się zysku netto kontrolowanych jednostek w poszczególnych latach.

(szt./tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2001	31.12.2002	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005
Stocznia Gdynia					
Zysk (strata) na sprzedaży statków	-84.884,2	-140.357,5	-151.936,2	-173.378,1	-158.154,0
Zysk (strata) netto	-132.554,2	-476.655,2	-206.131,9	-77.095,0	-114.420,6
Stocznia Gdańska					
Zysk /strata ze sprzedaży	-36.768,3	-13.302,3	-46.055,2	-16.822,2	-15.219,4
w tym produkcja stoczniowa	-43.728,8	-20.116,6	-45.301,3	-31.399,5	-26.141,7
Zysk/ strata netto	2.016,1	-15.578,1	-34.142,5	-10.525,7	232,8

Stocznia Szczecińska Nowa					
Zysk /strata ze sprzedaży	-	9.280,3	-23.006,9	-88.179,1	-40.903,8
w tym produkcja stoczniowa	-	bd	bd	bd	bd
Zysk/ strata netto	-	-7.798,8	-33.000,5	-65.692,3	1.575,3
Razem Stocznie Zysk/ strata netto	-130.538,1	-500.032,1	-273.274,4	-153.313,0	-112.611,9
HCP					
Zysk/strata na sprzedaży	24.106	-16.681	-14.474	-7.964	13.212
w tym: produkcja stoczniowa	20.189	-8.995	-19.097	-11.860	-606
Zysk/strata netto	-83.892	-11.370	-2.691	-4.830	2.346

Źródło: obliczenia własne na podstawie protokołów kontroli

Poprawa wyników finansowych stoczni nie wynikała z poprawy efektywności podstawowej działalności gospodarczej jaką jest budowa statków lecz wynikała m.in. ze zmniejszenia zobowiązań w wyniku ich restrukturyzacji.

- Stocznia Gdynia na koniec 2002 r. poniosła stratę na sprzedaży statków w wysokości 140.357,5 tys. zł. W okresie realizacji Planu restrukturyzacji strata ta wynosiła odpowiednio: w 2003 r. 151.936,2 tys. zł, w 2004 r. 173.378,1 tys. zł a w 2005 r. 158.154,0 tys. zł.
- Stocznia Gdańska na koniec 2002 r. poniosła stratę na sprzedaży statków w wysokości -20.116,6 tys. zł. W okresie realizacji Planu restrukturyzacji strata ta wynosiła odpowiednio: w 2003 r. -45.301,3 tys. zł, w 2004 r. -31.399,5 tys. zł a w 2005 r. -26.141,7 tys. zł.
- Stocznia Szczecińska na koniec 2002 r. osiągnęła w pierwszym roku realizacji Planu restrukturyzacji zysk ze sprzedaży statków w wysokości 9.280,3 tys. zł. W następnych latach wystąpiły wzrastające straty z tego tytułu, które wynosiły odpowiednio: w 2003 r. - 23.006,9 tys. zł, w 2004 r. - 88.179,1 tys. zł, a w 2005 r. - 40.903,8 tys. zł.
- HCP na koniec 2002 r. na tzw. produkcji stoczniowej poniosła stratę w wysokości - 8.995 tys. zł. W kolejnych latach nastąpiło pogorszenie wyników z tego tytułu i straty wynosiły odpowiednio: w 2003 r. - 19.097 tys. zł, w 2004 r. - 11.860 tys. zł, a w 2005 r. - 606 tys. zł.

3.2.10. Na osiągane wyniki kontrolowanych stoczni oraz efektywność realizowanych planów restrukturyzacyjnych istotny wpływ miała aprecjacja złotówki wobec walut, w tym głównie dolara amerykańskiego (waluty stosowanej przy zawieranych kontraktach na budowę statków oraz zakup materiałów i wyposażenia).

Tabela 9

Średnioważone kursy złotego w stosunku do USD liczone za poszczególne miesiące w latach 2002-2005 wg Narodowego Banku Polskiego.

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII/12
2002	4,0649	4,1871	4,1427	4,0590	4,0454	4,0247	4,1177	4,1789	4,1499	4,1230	3,9557	3,9114	4,0800
2003	3,8321	3,8626	4,0033	3,9610	3,7482	3,7966	3,9064	3,9184	3,9815	3,9221	3,9488	3,7879	3,8891
2004	3,6921	3,8005	3,8495	3,9182	3,9030	3,7428	3,6066	3,6010	3,5506	3,4308	3,2519	3,0653	3,6177
2005	3,1033	3,0601	3,0492	3,2053	3,2909	3,3365	3,3992	3,2871	3,1952	3,2600	3,3672	3,2518	3,2338

Źródło: dane Narodowego Banku Polskiego

Średni kurs dolara amerykańskiego w 2002 r. wynosił 4,0800 zł za USD i był wyższy o 26,16% od wyliczonego średniego kursu w 2005 r. (3,2338 zł za USD).

W marcu 2003 r. (data złożenia przez Stocznnię Gdynia oraz Stocznnię Gdańską Planów restrukturyzacji do Prezesa ARP) kurs 1 dolara amerykańskiego wynosił 4,0033 zł, podczas gdy w miesiącach: czerwcu 2005 r. (data zakończenia restrukturyzacji Stoczni Gdynia) wynosił 3,3365 zł, tj. był niższy o 16,66%, a w grudniu 2005 r. (zakończenie restrukturyzacji Stoczni Gdańskiej) wynosił 3,2518 zł, tj. był niższy o 18,77%. Niemal całość kosztów materiałowych, które pochłaniały 55-58% przychodów ze sprzedaży statków realizowana była w walutach kontraktu – USD. Istotne znaczenie dla wzrostu kosztów budowy statków miał wzrost światowych cen surowców do budowy statków

W okresie od kwietnia 2003 r. do czerwca 2005 r. średnia cena stali czarnej wzrosła za tonę z ca. 295 USD do ca. 710 USD (240,7%). W tym samym okresie średnia cena specjalistycznej stali „DUPLEX” wzrosła za tonę z ca. 2600 USD do 5.900 USD (226,9%).

3.3. Istotne ustalenia kontroli:

3.3.1. Procedura przygotowania planów restrukturyzacji

Podstawą złożenia wniosków o restrukturyzację była sytuacja ekonomiczna, w jakiej znalazły się kontrolowane jednostki w związku z trudnościami, jakie wystąpiły w przemyśle stoczniowym pod koniec 2001 r. (Strata netto Stoczni Gdynia za 2002 r. wyniosła 476.655 tys. zł, a HCP 11.370 tys. zł. Stocznia Gdańska uzyskała w tym czasie zysk netto w wysokości 2.016 tys. zł, ponosząc równocześnie stratę na tzw. produkcji stoczniowej w wysokości 43.729 tys. zł).

Wnioski Stoczni Gdynia, Stoczni Gdańskiej oraz HCP po dokonanych uzupełnieniach zawierały elementy wskazane w art. 13 ust. 1 i 2 ustawy restrukturyzacyjnej i były podstawą podjęcia przez Prezesa ARP postanowienia o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego.

Plany restrukturyzacji przygotowane przez kontrolowane jednostki zostały uzgodnione z Prezesem ARP oraz pozytywnie zaopiniowane przez Prezesa UOKiK, co do zgodności pomocy z przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o pomocy publicznej.

Stwierdzono uchybienia w nadzorze sprawowanym przez Prezesa ARP dotyczące dokumentowania przebiegu i wyników uzgadniania planów restrukturyzacji w formie protokołów podpisanych przez osoby upoważnione, czym naruszono wymogi art.15 ust.3 ustawy restrukturyzacyjnej. Przebieg i wyniki uzgodnienia zmian Planu restrukturyzacji HCP były przedmiotem korespondencji oraz 3 spotkań z przedsiębiorcą. Tylko jeden z protokołów spełniał wymogi *art.15 ust.3 ustawy restrukturyzacyjnej*, gdyż został

podpisany zarówno przez Prezesa ARP, jak i Zarząd HCP. Pozostałe dwa protokoły zostały sporządzone i podpisane tylko przez Zarząd HCP. Stocznia Gdańska nie posiadała w ogóle takich protokołów, pomimo dokonanych uzgodnień zmian w Planie restrukturyzacji.

Ponadto stwierdzono uchybienia polegające na przedłożeniu Prezesowi ARP Ugody restrukturyzacyjnej przez Zarząd HCP bez uprzedniego przedłożenia projektu, do czego zobowiązywał *art.13 ust. 3 pkt 2 ustawy restrukturyzacyjnej*.

3.3.2. Zadania i cele wynikające z planów restrukturyzacji

Skontrolowane jednostki nie uzyskały efektów określonych w planach restrukturyzacji obejmujących m.in. działania dotyczące restrukturyzacji finansów, produkcji, majątku i zatrudnienia, a także zobowiązań cywilnoprawnych oraz publicznoprawnych, które miały na celu przywrócenie przedsiębiorcy długookresowej zdolności do konkurencyjności w warunkach gospodarki rynkowej. I tak:

3.3.2.1. HCP. Pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia się wykorzystanie przez HCP środków publicznych uzyskanych na realizację Planu restrukturyzacji w okresie od 3 listopada 2003 r. do 3 listopada 2005 r. Nieprawidłowości dotyczyły realizacji Ugody restrukturyzacyjnej oraz niepełnej realizacji celów zakładanych w Planie restrukturyzacji. HCP realizowała zatwierdzony decyzją Prezesa ARP z dnia 4.11.2003 r. Plan restrukturyzacji, dwukrotnie modyfikowany decyzjami: z dnia 30.04.2004 r. i z dnia 3.11.2004 r. Działania restrukturyzacyjne zmierzały do zwiększenia asortymentu wyrobów i dostosowania wielkości produkcji do istniejącego popytu, ograniczenia kosztów produkcji poprzez zmiany technologiczno - organizacyjne oraz racjonalizację zatrudnienia. Na realizację tych celów Spółka otrzymała pomoc publiczną w kwocie 142,7 mln zł. Proces restrukturyzacji wspierany był m.in. pomocą finansową ze strony ARP oraz Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EFSAL), tj. 2 pożyczkami w łącznej kwocie 49,0 mln zł na restrukturyzację produkcji oraz zakup środków trwałych i modernizację maszyn i urządzeń, dotacją EFSAL w wysokości 1,2 mln zł z przeznaczeniem na sfinansowanie odpraw pieniężnych należnych pracownikom zwalnianym, umorzeniem zaległości podatkowej przez Urząd Skarbowy w wysokości 24,0 mln zł z tytułu podatku VAT oraz z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych, restrukturyzacją niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach przejętych przez Operatora ARP w kwocie łącznej 17,9 mln zł, umorzeniem zaległości podatkowej w wysokości 7,1 mln zł z tytułu podatku od nieruchomości przez

Prezydenta Miasta Poznania oraz podniesieniem kapitału akcyjnego przez Skarb Państwa w kwocie 41,6 mln zł, a także obniżeniem wysokości opłaty na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej: „PFRON”) o 1,0 mln zł, dotacją Komitetu Badań Naukowych w wysokości 0,5 mln zł. Pomimo niepełnej realizacji zamierzonych celów, wykorzystując udzieloną pomoc, HCP odzyskała płynność finansową, a rok 2005 zakończyła zyskiem netto w kwocie 2,3 mln zł (w Planie restrukturyzacji przyjęto prognozę zysku na koniec 2005 r. w kwocie 2,7 mln zł), przy jednoczesnej poprawie podstawowych wskaźników ekonomiczno – finansowych.

Spółka wyzbyła się m.in. zbędnych, generujących koszty składników majątkowych (sprzedano, wdzierżawiono lub rozdysonowano w inny sposób 12,24 ha gruntów, 27,7 tys. m² obiektów produkcyjnych i magazynowych, 346 różnego rodzaju maszyn i urządzeń). W ramach restrukturyzacji zatrudnienia zredukowano liczbę pracowników z 1.609 osób na koniec 2002 r. do 1.488 na koniec 2005 r., tj. o 7,5 %.

Do dnia zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego HCP nie zrealizowała przewidzianych w Planie restrukturyzacyjnym: wejścia kapitałowego do producentów najważniejszych wyrobów metalurgicznych, niezbędnych do produkcji silników (przejęcia pakietu akcji Odlewni Żeliwa Śrem S.A. m.in. z powodu braku możliwości podwyższenia kapitału akcyjnego i przejęcia większościowego pakietu akcyjnego, odkupienia Zakładu Wyrobów Kutych Ostrowiec S.A. w Ostrowcu Świętokrzyskim – z powodu odmowy odsprzedaży akcji przez właściciela), a także restrukturyzacji kapitałowej. Pomimo zakończenia procesu restrukturyzacji, nie zrealizowano zamiany zobowiązań z tytułu pożyczki z funduszu EFSAL (24 mln zł) i pożyczki restrukturyzacyjnej ARP (25 mln zł) na akcje HCP, mimo wystąpienia z wnioskiem w tej sprawie do MSP.

Decyzję o zakończeniu restrukturyzacji Prezes ARP podjął w dniu 29.11.2005 r., uzasadniając ją m.in. oddłużeniem Spółki, w tym zrealizowaniem Ugody restrukturyzacyjnej w terminie i w całości, obniżką kosztów, poprawą wykorzystania majątku i osiągnięciem na koniec 2005 r. zysku.

3.3.2.2. Stocznia Szczecińska Nowa. Pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia się wykorzystanie przez Stocznnię Szczecińską Nowa środków na realizację Planu restrukturyzacji. Stocznia nie osiągnęła zakładanych w Planie restrukturyzacji na lata 2002–2004 wyników ekonomiczno-finansowych (straty Stoczni Szczecińskiej Nowa wyniosły: 7.798,8 tys. zł - w roku 2002, 33.000,5 tys. zł - w 2003r. i 65.629,3 tys. zł –

w 2004 r.) oraz zadań w zakresie zmniejszenia zatrudnienia do zakładanej wielkości 4.800 pracowników. W 2005 r. (po zakończeniu w grudniu 2004 r. realizacji Planu restrukturyzacji) Stocznia osiągnęła dodatni wynik finansowy w wysokości 1.575,3 tys. zł, rentowność w działalności gospodarczej oraz odpowiedni poziom kapitałów własnych, co pozytywnie wpłynęło na jej wiarygodność oraz relacje z bankami finansującymi. Plan restrukturyzacji miał na celu rewitalizację przemysłu stoczniowego po ogłoszeniu w 2002 r. upadłości SSPH S.A. oraz upadłości SS S.A., poprzez utworzenie nowego podmiotu gospodarczego i zapewnienie mu stabilizacji oraz zdolności do funkcjonowania w warunkach ekonomii wolnego rynku. Cele strategiczne Planu restrukturyzacji przewidywały m.in. odbudowę pozytywnego wizerunku firmy, silnej pozycji na rynku kontenerowców oraz liczącego się producenta chemikaliowców i statków specjalistycznych (Ro-Ro, Ro-Pax, Con –Ro), a także osiągnięcie trwałej rentowności.

Stocznia Szczecińska Nowa uzyskała pomoc publiczną na realizację Planu restrukturyzacji w wysokości 2.748,4 mln zł. Proces restrukturyzacji Stoczni Szczecińskiej Nowa wspierany był pomocą m.in. ze strony ARP w kwocie 994,4 mln zł, udzielonej w postaci: poręczeń spłat kredytów na budowę statków (248,0 mln zł), gwarancji wykonania statków (115,6 mln zł), pożyczek (114,5 mln zł), ustanowienia zastawu (176,4 mln zł) oraz podwyższenia kapitału (340,0 mln zł) z przeznaczeniem m.in. na zakup majątku od syndyka masy upadłości SSPH S.A. (zakup nieruchomości) i SS S.A. (ok. 90% całkowitej ilości maszyn i urządzeń).

Ze strony Skarbu Państwa restrukturyzację wsparto 1.676,1 mln zł w formie: poręczenia i przedłużenia poręczenia spłaty kredytu (1.669,4 mln zł) oraz wniesienia kapitału (6,7 mln zł). Ponadto Stocznia Szczecińska Nowa otrzymała również pomoc publiczną od: ZUS w Szczecinie (w kwocie 4,1 mln zł) w formie rozłożenia na raty spłat należności z tytułu ubezpieczeń społecznych, Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (3,3 mln zł) w formie umorzenia wpłat oraz należnych odsetek od zaległych składek, PFRON (0,7 mln zł) w formie umorzenia wpłat wraz z należnymi odsetkami, Funduszu Wspierania Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o. (50,0 mln zł) w formie poręczenia spłaty pożyczki, Prezydenta Miasta Szczecina (13,6 mln zł) w formie umorzenia zaległości z tytułu podatku od nieruchomości wraz z należnymi odsetkami oraz odroczenia terminu płatności tego podatku, Urzędu Skarbowego w Szczecinie (8,0 mln zł) w formie umorzenia zaległości z tytułu podatku

dochodowego od osób prawnych wraz z odsetkami oraz umorzenia zaległości z tytułu podatku VAT wraz z odsetkami, Wojewody Zachodniopomorskiego (5,2 mln zł) w postaci przyrzeczenia odroczeń i ulg możliwych do zastosowania w odniesieniu do opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste gruntów w latach 2003-2004. Pozostała pomoc publiczna dotyczyła dofinansowania badań naukowych i prac rozwojowych oraz dopłat do budowy statków.

W wyniku realizacji Planu restrukturyzacji Stocznia Szczecińska Nowa:

- osiągnęła w 2005 r. dodatni wynik finansowy w wysokości 1.575,3 tys. zł i rentowność w działalności gospodarczej. Dodatni wynik finansowy uzyskano m.in. w wyniku renegotjacji kontraktów zawartych na 44 jednostki, skutkujących wzrostem planowanych wpływów o 845 mln zł, a także dzięki uzyskanym dopłatom do umów na budowę statków w wysokości 69,9 mln zł. Na uzyskaną w 2005 r. poprawę płynności finansowej Stoczni Szczecińskiej Nowa wpłynęło również pozyskanie dodatkowych zaliczek armatorskich (wynikających z wynegocjowanych przez Stocznnię Szczecińską Nowa wyższych cen za statki) oraz utrzymywanie odpowiedniego poziomu kredytu kupieckiego. Osiągnięty w roku 2005 dodatni wynik finansowy oraz poziom kapitałów własnych pozytywnie wpłynęły na wiarygodność Stoczni Szczecińskiej Nowa oraz relacje z bankami finansującymi przemysł stoczniowy.
- zakupiła w dniu 20 lipca 2004 r. majątek SSPH S.A. i SS S.A. za kwotę 171.813 tys. zł (133 mln zł – majątek SSPH S.A. i 38,8 mln zł – majątek SS S.A.).
- ograniczyła zdolności produkcyjne o 5% w odniesieniu do produkcji SS S.A. oraz majątek, zmniejszając długość nabrzeży wyposażeniowych z 1.639,4 m do 1.299,2 m (o 20,85%) i powierzchni placów składowych z 71.277,1 m² do 40.535,9 m² (o 43,1%).
- zawarła kontrakty na budowę 68 statków o wartości 2,6 mld USD.

Zgodnie z założeniami Harmonogramu Budowy Statków (dalej: „HBS”) od momentu wznowienia produkcji w sierpniu 2002 r. do końca 2005 r. Stocznia Szczecińska Nowa przekazała armatorom 27 zbudowanych statków. Ponadto przekazała 3 statki w elementach (przewidzianych do montażu w stoczni wietnamskiej) oraz 1statek z przesuniętym na rok 2006 terminem realizacji zdaniam. Budowane statki jak: kontenerowce (20 szt.), chemikaliowce (5), wielozadaniowce (4) oraz jednostki typu Ro-Pax (2) cechowały się wysoką złożonością technologiczną. Stwierdzono występowanie opóźnień w realizacji HBS i zdaniu statków, które były niezależne od Stoczni Szczecińskiej Nowa i

związane głównie z trudnościami z uruchomieniem finansowania produkcji. Opóźnienia te nie powodowały ujemnych skutków finansowych w postaci kar nakładanych na Stocznię.

- przeprowadziła zmiany organizacyjne oraz zmiany w obszarze techniki i projektowania, obniżające koszty budowy statków (kontenerowców o 2.327,8 tys. zł i chemikaliowców o 3.885,5 tys. zł).
- zrealizowała 165 wniosków inwestycyjnych (koszty realizacji 18.676 tys. zł), mających głównie na celu obniżenie kosztów pośrednich i wzrost produktywności.
- terminowo i w ustalonych kwotach regulowała wynikające z restrukturyzacji zobowiązania publicznoprawne.

Z tytułu zobowiązań podatkowych oraz innych należności publicznoprawnych (w tym: ZUS, PFRON) Stocznia Szczecińska Nowa odprowadziła do 29 grudnia 2005 r. do budżetu państwa kwotę 298.965 tys. zł.

- wprowadziła nowe zasady wynagradzania, które spowodowały zmniejszenie kosztów pracy o blisko 20 % poprzez wzrost wydajności (z 38,09 CGT na 1 zatrudnionego w 2003 r. do 40,19 CGT w 2005 r.) i skrócenie cykli produkcyjnych (o 37 dni przy budowie statków wielozadaniowych i o 47 dni przy budowie kontenerowców).
- zmieniła strukturę zatrudnienia poprzez zwiększenie liczby pracowników bezpośrednio produkcyjnych do 67% (3 576) i zmniejszenie udziału pracowników pomocniczych oraz administracyjnych.

Nie zrealizowano zadań Planu restrukturyzacji w zakresie zmniejszenia zatrudnienia do zakładanej wielkości 4.800 pracowników (na koniec 2004 r. i w latach następnych). Średnie zatrudnienie w 2005 r. wyniosło 5.301 osób (wyższe o ponad 10% od planowanego) i było spowodowane m.in. przejściami części pracowników firm współpracujących ze Stoczną Szczecińską Nowa, mającymi na celu zmniejszenie skali korzystania z ich usług (m.in. z uwagi na brak możliwości wykonania przez te firmy pełnego zakresu zleceń).

Podwyższenie kapitału o kwotę 61.752.652,83 zł Stocznia Szczecińska Nowa uzyskała na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 21.12.2004 r. Ze względu na wątpliwości co do zgodności ww. pomocy ze wspólnym rynkiem KE w dniu 1 czerwca 2005 r. wszczęła procedurę określoną w *art. 88 ust.2 TWE*. Pomoc ta była ujęta w Planie restrukturyzacji i uzgodniona z UOKiK jako część pomocy publicznej w formie dokapitalizowania łączną kwotą 241.752,9 tys. zł.

3.3.2.3. Stocznia Gdańska. Negatywnie ocenia się wykorzystanie środków publicznych na realizację w okresie od 22 grudnia 2003 r. do 22 grudnia 2005 r. Planu restrukturyzacji Stoczni Gdańskiej, zatwierdzonego na podstawie decyzji Prezesa ARP, w tym szczególnie osiągnięte efekty procesu restrukturyzacji. Plan restrukturyzacji, zmodyfikowany kolejno decyzjami z dnia 30.04.2004 r. i z dnia 30.12.2004 r. realizowano w obszarach: produktu i rynku, majątku, zatrudnienia oraz należności publicznoprawnych i zobowiązań cywilnoprawnych. Przy uwzględnieniu środków otrzymanej pomocy publicznej, realizacja założeń Planu miała doprowadzić do przywrócenia rentowości, poprawy płynności finansowej, odbudowy kapitałów własnych i uzyskania dodatniego wyniku finansowego.

W latach 2001 - 2005 Stocznia Gdańska uzyskała pomoc publiczną w ramach Planu restrukturyzacji w wysokości 101,3 mln zł, którą stanowiły kwoty uzyskane m.in.: z ARP w formie poręczeń (19,2 mln zł) i pożyczki (20 mln zł), tytułem restrukturyzacji zobowiązań publicznoprawnych na szczególnych zasadach przejętych przez Operatora ARP (40 mln zł), a także wynikające z decyzji Marszałka Województwa Pomorskiego i Prezydenta Miasta Gdańska (1 mln zł), Naczelnika Urzędu Skarbowego w Gdańsku (16,6 mln zł), PFRON (3 mln zł) oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (1,4 mln zł).

Stocznia Gdańska nie osiągnęła celu głównego restrukturyzacji, jakim było odzyskanie płynności finansowej i prowadzenie działalności gospodarczej generującej zyski oraz zakładanych w Planie restrukturyzacji efektów ekonomicznych. Z założonej w Planie restrukturyzacji kwoty 76,4 mln zł do poniesienia na realizację zadań restrukturyzacyjnych do końca 2005 r. poniesiono nakłady w kwocie 5,4 mln zł (tj. 7,07 %).

Nie zrealizowano celów restrukturyzacji w zakresie finansów, majątku, produkcji i zatrudnienia. W szczególności:

- **Restrukturyzacja finansów** Stoczni Gdańskiej przyniosła poprawę sytuacji finansowej w 2005 r., jednakże nie odzyskano płynności finansowej oraz zysków z działalności gospodarczej. Jakkolwiek w 2005 r. osiągnięto dodatni wynik finansowy netto w wysokości 232,8 tys. zł (znacznie korzystniejszy od wyników z lat ubiegłych, kiedy poniesiono stratę w wysokości 34.142,5 tys. zł w 2003 r. i 10.525,7 tys. zł w 2004 r.) oraz poprawę wskaźników m.in.: rentowności netto

(z -34,1 % w 2003 r. do 0,12 % w 2005 r.), rentowności brutto sprzedaży (z -46,0 % w 2003 r. do -8,0 % w 2005 r.) i płynności bieżącej (z 0,3 w 2003 r. do 0,7 w 2005 r.), to jednak wyniki te odbiegały znacząco od założonych w Planie restrukturyzacji, przewidującym osiągnięcie zysku w kwocie 6,2 mln zł, oraz rentowności w wysokości 2,82%. Na wynik finansowy w roku 2005 wpłynęło m.in. umorzenie zobowiązań publicznoprawnych Stoczni Gdańskiej wobec wierzycieli publicznoprawnych w kwocie 39,7 mln zł, przejętych przez Operatora ARP, o wartości przewyższającej o 25,4 mln zł koszty poniesione przez Stocznię Gdańską z tego tytułu (wartość przejętego majątku przez Operatora ARP w to 14,3 mln zł).

Nie w pełni zrealizowano dokapitalizowanie Stoczni Gdańskiej kwotą 40 mln zł, poprzez objęcie w latach 2004-2005 nowej emisji akcji przez Stocznię Gdynia. Stocznia Gdynia objęła 3 mln akcji o wartości nominalnej 10,0 zł każda w podwyższonym kapitale Stoczni Gdańskiej w łącznej kwocie 30 mln zł, w tym o wartości 10 mln zł poprzez konwersję wierzytelności. Niewywiązanie się ze zobowiązań wobec Stoczni Gdańskiej, stanowiącej kluczowy element w łańcuchu produkcyjnym Stoczni Gdynia, wynikało z braku środków finansowych w gestii Zarządu Stoczni Gdynia, a także majątku wolnego od obciążeń do realizacji zadania.

Stocznia Gdańska nie uzyskała środków finansowych przewidzianych w wyniku planowanej sprzedaży akcji Stoczni Gdynia i akcji Bumar Waryński S.A., z uwagi na utratę ich wartości i brak zainteresowania ich zakupem na rynku inwestycyjnym.

- Z zaplanowanych do poniesienia w latach 2004–2005 nakładów inwestycyjnych w wysokości 15 mln zł na **restrukturyzację majątku** oraz redukcję kosztów z tego tytułu, Stocznia Gdańska wydatkowała jedynie kwotę 5,0 mln (33%). Z uwagi na brak środków finansowych zrezygnowano z przewidzianych w Planie restrukturyzacji zadań inwestycyjnych w obszarach mających przynieść w krótkim okresie czasu wymierne efekty finansowe, polegających na redukcji m.in. kosztów pozyskania i dystrybucji mediów w wyniku inwestycji poprawiającej gospodarkę energetyczną, a także obróbkę i prefabrykację sekcji okrętowych.

Zgodnie z założeniami Planu restrukturyzacji, produkcja Stoczni Gdańskiej została przeniesiona na Wyspę Ostrów, jednak nie zrealizowano restrukturyzacji pozostałych zadań związanych ze sprzedażą do końca 2005 r. trzech obiektów, co było spowodowane nieuregulowaną sytuacją prawną tego majątku. Z przewidzianego Planem restrukturyzacji wypowiedzenia do końca 2005 r. umów dzierżawy trzech obiektów od Synergii 99 sp. z o.o., dokonano wypowiedzenia dzierżawy tylko jednego z ww. obiektów. Wypowiedzenia pozostałych umów nie dokonano z przyczyn technologicznych.

- Zarząd Stoczni Gdańskiej nie w pełni zrealizował **restrukturyzację produktową**, polegającą m.in. na wyeliminowaniu kontraktów na budowę statków generujących stratę na sprzedaży. W 2005 r. strata na sprzedaży ogółem wyniosła 15.219,4 tys. zł, przy zakładanym w Planie restrukturyzacji zysku w wysokości 10.214,0 tys. zł. Strata na produkcji stoczniowej wyniosła 26.141,7 tys. zł, przy planowanym zysku 9.864,0 tys. zł. W latach 2004-2005 Stocznia Gdańska realizowała umowy na budowę statków za kwoty niższe, niż założone w Planie restrukturyzacji (kwota 48 mln zł/statek w Planie restrukturyzacji z 2003 r. została zmniejszona w wyniku zmiany dokonanej w Planie w kwietniu 2004 do kwoty 46 mln zł/statek), wobec czego przychody za sprzedany statek wahały się od 40,5 mln zł do 45,7 mln zł.

Stocznia Gdańska poniosła straty wskutek zawierania umów, na budowę statków poniżej kosztów własnych, w wysokości od 0,1 mln do 33 mln zł, przy realizacji 17 spośród 19 statków oddanych w latach 2001 -2005. W latach 2004 – 2005 wszystkie statki zbudowane w Stoczni Gdańskiej zostały oddane ze stratą (od 6,5 do 33,0 mln zł.). W przypadku 5 z 11 statków, dla których w Stoczni Gdańskiej były sporządzone kalkulacje, umowy te były zawierane nawet poniżej kwot wynikających z kalkulacji kosztorysowych. W ocenie ówczesnego wiceprezesa Stoczni Gdańskiej, odmowa podpisania niekorzystnych kontraktów ze Stoczną Gdynia na budowę statków skutkowałaby odwołaniem Zarządu Stoczni przez właściciela – Stocznę Gdynia, a także podpisywano kontrakty pod presją zapewnienia pieniędzy na wypłaty dla pracowników.

Na wysokość strat przy budowie statków wpływały również (m.in.): przestoje spowodowane opóźnieniami w dostawach materiałów niezbędnych do ich

budowy. W 2005 r. opóźnienia w zdaniu statków z tego tytułu w porównaniu do terminu umownego wynosiły: dla 2 statków - cztery miesiące, a dla 1 - dwa lata.

- Zarząd Stoczni Gdańskiej nie zrealizował planowanej **restrukturyzacji zatrudnienia**, bowiem nie osiągnięto docelowego stanu i struktury zatrudnienia. Na koniec 2005 r. Stocznia Gdańska zatrudniała 2.959 pracowników, wobec planowanych 2.900, w tym: 1107 pracowników umysłowych i pracowników pomocy i 1852 pracowników bezpośredniej produkcji, których udział w strukturze zatrudnienia wyniósł odpowiednio 37% i 63% wobec zakładanych w Planie restrukturyzacji 33% i 67%. W grupie pracowników umysłowych i pomocy w latach 2003-2005 zmniejszenie zatrudnienia zrealizowano jedynie w 34,3%, obniżając zatrudnienie o 82, a nie jak zakładano, o 239 osób. W rezultacie nie osiągnięto planowanej od 2005 r. obniżki kosztów osobowych o ok. 9 mln zł rocznie. Nastąpił natomiast spadek zatrudnienia w grupie pracowników bezpośredniej produkcji o 114 osób, zamiast planowanych 16 osób. Przyczyną niezrealizowania planowanej restrukturyzacji zatrudnienia były zbyt ambitne i nierealne założenia przyjęte w Planie restrukturyzacji w zakresie wykonania zadań produkcyjnych przy zmniejszonym zatrudnieniu. Redukcja pracowników powodowała wzrost kosztów z tytułu zwiększonego zatrudnienia w godzinach nadliczbowych pozostałych pracowników oraz zatrudnianie firm zewnętrznych w celu wykonania zadań.

Pomimo niepełnej realizacji celów i zadań Planu restrukturyzacji Prezes ARP podjął decyzję o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego Stoczni Gdańskiej uzasadniając ww. decyzję poprawą sytuacji ekonomiczno-finansowej w wyniku przeprowadzonej restrukturyzacji Stoczni.

3.3.2.4. Stocznia Gdynia. Negatywnie ocenia się realizację oraz osiągnięte efekty Planu restrukturyzacji Stoczni Gdynia realizowanego w okresie od 6 czerwca 2003 r. do 6 czerwca 2005 r. Plan restrukturyzacji, został kolejno zmodyfikowany decyzjami Prezesa ARP z dnia 19.04.2004 r. i z dnia 4.01.2005 r. Celem głównym Planu restrukturyzacji było przywrócenie rentowości, poprawa płynności finansowej, odbudowa kapitałów własnych i uzyskanie dodatniego wyniku finansowego za rok 2005 na sprzedaży w wysokości 37,3 mln zł oraz wyniku finansowego netto w kwocie 21,8 mln zł.

Dla realizacji Planu restrukturyzacji Stoczni Gdynia uzyskała pomoc publiczną o łącznej wartości 1.174, 7 mln zł.

Proces restrukturyzacji Stoczni Gdynia wspierany był pomocą finansową ze strony ARP w kwocie 226,4 mln zł (EDN -87,7 mln zł), udzieloną w postaci: pożyczek (155,0 mln zł), podwyższenia kapitału (40,0 mln zł) oraz przejęcia zobowiązań publicznoprawnych (31,4 mln zł). Ze strony Skarbu Państwa wsparcie restrukturyzacji wyniosło 772,7 mln zł w formie poręczenia spłaty kredytu (692,7 mln zł) oraz w formie wniesienia kapitału (80,0 mln zł).

Ponadto Stocznia Gdynia otrzymała również pomoc od: ZUS w Gdańsku - w kwocie 135,9 mln zł w formie umorzenia należności znanych na 30 czerwca 2002 r., Prezydenta Miasta Gdynia - w kwocie 20,5 mln zł, w formie odroczenia terminów płatności podatku od nieruchomości, podatku od środków transportowych i opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów oraz umorzenia odsetek od zobowiązań z tytułu opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów.

Pozostała pomoc publiczna dotyczyła jednorazowo przyznanej pomocy, w tym związanej z: dofinansowaniem projektów celowych - badań naukowych i prac rozwojowych, umorzeniem opłat wraz z odsetkami za korzystanie ze środowiska oraz dopłat do budowy statków.

Stocznia Gdynia nie osiągnęła w 2005 r. przewidzianych w Planie restrukturyzacji efektów ekonomicznych i zadań rzeczowych. Nie w pełni zrealizowano restrukturyzację w zakresie: finansów, produktu, techniki i technologii, inwestycji, majątku i zasobów ludzkich. W szczególności:

- **Restrukturyzacja finansów.** Stocznia Gdynia w roku 2005 nie osiągnęła zakładanego w Planie restrukturyzacji dodatniego wyniku finansowego. Strata na sprzedaży statków wyniosła 158,2 mln zł, a strata netto 114,4 mln zł. Niepokryta strata z lat ubiegłych wynosiła 816,2 mln zł, podczas gdy na koniec 2002 r. wynosiła 72,5 mln zł. Na koniec 2002 r. strata na sprzedaży statków wyniosła 140.375,5 tys. zł, a strata netto 476.655,2 tys. zł. Nie zrealizowano założeń restrukturyzacji finansowej w zakresie kompleksowego planowania i kontroli całości wydatków Spółki. Nie opracowano budżetu Stoczni w zakresie działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej, planowania i monitorowania w cyklach rocznych i miesięcznych, a także w zakresie zarządzania,

tj. obowiązkowego przypisania w Systemie Administracyjnego Planowania pozycji budżetowej dla każdej płatności planowanej i zrealizowanej.

Założoną do końca 2004 r. zamianę wierzytelności na obligacje zerokuponowe (z możliwością zamiany na akcje) do kwoty 200 mln zł, do końca 2005 r. zrealizowano jedynie w kwocie 9,6 mln zł. W Raporcie końcowym z realizacji Planu restrukturyzacji przekazany Prezesowi ARP Stocznia Gdynia wskazywała jako przyczynę niepewność wierzycieli i powstrzymywanie się od zamiany wierzytelności krótkoterminowych na obligacje do czasu, gdy sytuacja Spółki będzie „klarowna i pewniejsza”. Oczekiwany wzrost wierzytelności zamienionych na obligacje nie nastąpił również po zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego Stoczni.

Ponadto nieterminowo zrealizowano podwyższenie kapitału zakładowego (dokapitalizowanie) Stoczni Gdynia w kwocie 120 mln zł, poprzez emisję akcji Stoczni obejmowanych m.in. przez Skarb Państwa oraz przez podmioty z udziałem Skarbu Państwa, co miało przyczynić się m.in. do poprawy płynności finansowej w pierwszym okresie restrukturyzacji. Opóźnienie dokapitalizowania nastąpiło m.in. na skutek opieszałości w działaniu Zarządu Stoczni Gdynia, a także ze względu na brak środków finansowych w gestii Ministra Skarbu Państwa. Ponadto zakładany w Planie restrukturyzacji termin dokapitalizowania Spółki do dnia 30 czerwca 2003 r. był terminem nierealnym przy uwzględnieniu daty zatwierdzenia Planu restrukturyzacji i czasu niezbędnego dla przeprowadzenia procedury dotyczącej podwyższenia kapitału zakładowego, określonej w art. 431 Kodeksu spółek handlowych. Wniosek o udzielenie pomocy publicznej w formie dokapitalizowania Zarząd Spółki złożył do Ministra Skarbu Państwa dopiero w dniu 15.12.2003 r., natomiast Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (dalej: „WZA”), które umożliwiło otwarcie procedury podwyższenia kapitału zakładowego, Zarząd Stoczni zwołał na dzień 10 listopada 2003 r. (na wniosek przedstawiciela Skarbu Państwa sprawę podwyższenia kapitału zdjęto z porządku obrad WZA). Kolejne WZA dotyczące podwyższenia kapitału, podczas których ustalono zasady emisji akcji uprzywilejowanych i ich przejęcie przez Skarb Państwa (dokapitalizowanie) odbyły się w dniach: 20.12.2003 r., 15.01.2004 r., 17.02.2004 r., 04.03.2005 r. Umowa o udzieleniu pomocy publicznej Stoczni Gdynia w formie dokapitalizowania przez Skarb

Państwa w kwocie 80 mln zł, tj. około 67% kwoty przewidywanej w Planie restrukturyzacji, podpisana została w dniu 22 kwietnia 2004 r., a środki przekazano na rachunek Stoczni Gdynia w dniu 18 maja 2004 r., tj. z 10 miesięcznym opóźnieniem w stosunku do terminu przewidzianego w Planie restrukturyzacji i 18 dniowym w stosunku do terminu określonego w umowie (30.04.2004 r.). Dokapitalizowanie Stoczni Gdynia przez ARP pozostałą kwotą 40 mln zł nastąpiło w dniu 23 czerwca 2005 r., tj. 18 dni po zakończeniu procesu restrukturyzacji. Dokapitalizowanie w dwóch ratach (w wysokości 80 i 40 mln zł) spowodowane było brakiem środków finansowych będących w gestii Ministra Skarbu Państwa, wyznaczeniem ARP przez Ministra Skarbu Państwa do tych działań dopiero w dniu 24 maja 2005 r. oraz realizacją czasochłonnej procedury związanej z podwyższeniem z tego tytułu kapitału zakładowego ARP i uzyskaniem wymaganej zgody Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy ARP na dysponowanie środkami finansowymi na ten cel. Przesunięcie terminu dokapitalizowania na rok 2004, a także okoliczność, że faktyczne dokapitalizowanie nastąpiło dopiero w 2005 r., spowodowało trudności z utrzymaniem płynności finansowej Spółki, stan ciągłej niepewności co do przyszłości, a także negatywnie wpływało na wiarygodność Stoczni wobec wierzycieli i kontrahentów.

- **Restrukturyzacja produkcji.** Nie zrealizowano zadań w zakresie budowy statków. Z planowanych 36 jednostek o 1.019 tys. CGT zbudowano 23, o pojemności 636 tys. CGT. Wartość zbudowanych jednostek wyniosła 3.293.968 tys. zł, co stanowiło 58,9 % wartości produkcji przyjętej w Planie restrukturyzacji (5.592.933 tys. zł). Przyczyną powyższego była m.in. realizacja przez Zarząd Stoczni Gdynia nierentownych kontraktów na budowę statków, co spowodowało straty na działalności podstawowej (pomimo założeń w Planie restrukturyzacji dotyczących realizacji przez Stocznnię rentownych kontraktów). Wszystkie cztery statki sprzedane w 2003 r. były nierentowne, a na 9 statków sprzedanych w 2004 r. nierentownych było sześć. W 2005r. Stocznia Gdynia na wszystkich sprzedanych statkach (10) uzyskała ujemny wynik finansowy (od 6,4 mln zł do 35,5 mln zł). W latach 2003- 2005 straty z tego tytułu wyniosły 483,5 mln zł (w 2003 r. – 151,9 mln zł, w 2004 r. – 173,4 mln zł, a w 2005 r. – 158,2 mln zł). Zarząd Stoczni Gdynia podejmował działania mające na celu poprawę wyniku

finansowego i rentowności kontraktów, polegające na: renegocjacji z armatorami istniejących kontraktów w celu eliminacji negatywnego wpływu na rentowność transakcji m.in. takich czynników jak: gwałtowny wzrost cen stali i wyrobów stalowych oraz niespodziewana aprecjacja złotego w relacji do dolara amerykańskiego. Rozwiązano też nierentowne kontrakty i opcje na budowę statków w celu poprawy efektywności portfela zamówień.

- **Restrukturyzacja w obszarze techniki i technologii.** Zarząd Stoczni nie wykonał 17 z 33 przewidzianych do zrealizowania do końca 2005 r. zadań. W konsekwencji niepełnego wykonania zadań, na koniec 2005 r. uzyskano efekty finansowe w wysokości 27,2 mln zł, zamiast efektów wynikających z Planu restrukturyzacji w wysokości 121,6 mln zł, przy czym większość efektów będzie możliwa do oszacowania w latach następnych.

Nie zrealizowano m.in. zadań: wdrożenia systemu planowania i sterowania projektów PRIMAVERA (na koniec 2005 r. - 300 dni opóźnienia), zaprojektowanie i wdrożenie systemu zarządzania kooperacją. Przyczyną niezrealizowania zadań był m.in. brak środków finansowych.

- **Restrukturyzacja w obszarze inwestycji.** Zarząd Stoczni nie wykonał 13 z 19 zadań. Planowana wielkość nakładów inwestycyjnych niezbędnych do realizacji planów produkcyjnych w okresie 2004-2005 wynosiła 55,3 mln zł, podczas gdy w 2004 r., wskutek problemów z pozyskaniem finansowania, Stocznia Gdynia nie realizowała planowanych inwestycji rzeczowych, a inwestycje rzeczowe zrealizowane w 2005r. wynosiły 3,1 mln zł.
- **Restrukturyzacja majątkowa.** Zarząd Stoczni nie zrealizował lub zrealizował ze znacznym opóźnieniem 13 z 19 zadań dotyczących sprzedaży składników mienia oraz wniesienia majątku Stoczni Gdynia w formie aportu do wykazanych w Planie restrukturyzacji spółek. Uzyskane z tego tytułu efekty finansowe w wysokości 22,5 mln zł były niższe od planowanych w kwocie 54,5 mln zł. Przyczyną niezrealizowania zadań było m.in. obciążenie składników mienia zastawem lub hipoteką.
- **Restrukturyzacja zasobów ludzkich.** Zarząd Stoczni nie zrealizował m.in. zadań związanych z efektywnym zarządzaniem czasem pracy, a także nie opracował

i nie wynegocjował nowego Układu Zbiorowego Pracy, pomimo wypowiedzenia z dniem 5.08.2003r. przez Zarząd Spółki Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy (ZUZP). W trwającym do 10.12.2004 r. okresie bezukładowym nie ustalono warunków wynagradzania za pracę w regulaminie wynagradzania, co było niezgodne z *art. 77² kodeksu pracy*. Ponadto nie zrealizowano ważnych z punktu widzenia sprawnego zarządzania zadań dotyczących systemu motywowania pracowników. Powyższe działanie Zarządu Stoczni wynikało z oceny, że wprowadzenie regulaminu wynagrodzeń spowodowałoby ostry konflikt ze strony związków zawodowych, uniemożliwiający realizację restrukturyzacji.

Prezes ARP podjął decyzję o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego Stoczni Gdynia mimo niezrealizowania celów i zadań Planu restrukturyzacji oraz na podstawie niepełnych danych dotyczących sytuacji ekonomicznej Stoczni Gdynia.

W lipcu 2005 r. w postępowaniu kończącym postępowanie restrukturyzacyjne Zarząd Stoczni Gdynia nierzetelnie poinformował Prezesa ARP, że do zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego nie pozostaną z tytułu ugody restrukturyzacyjnej żadne zaległe raty do spłaty, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2005 r. zaległe raty wyniosły 25,7 mln zł, a do końca marca 2006 r. wzrosły do 38,5 mln zł. Informowano również, że na koniec 2005 r. przewiduje się zrealizowanie zakładanego w Planie restrukturyzacji dodatniego wyniku finansowego w kwocie 21.788 tys. zł, podczas gdy w czerwcu 2005 r. strata wynosiła 65.091,3 tys. zł, a na koniec roku 2005 strata wzrosła do 114.421 tys. zł.

Prezes ARP podjął w dniu 11 sierpnia 2005 r. nielegalnie decyzję o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego Stoczni Gdynia, przekraczając o 66 dni termin zakończenia określony w decyzji o restrukturyzacji (6 czerwca 2005r.). Działanie to naruszało przepis *art. 19 ust.2 ustawy restrukturyzacyjnej*, zgodnie z którym postępowanie restrukturyzacyjne powinno być zakończone w terminie 24 miesięcy od dnia wydania decyzji o restrukturyzacji.

Zakończenie restrukturyzacji z przekroczeniem wyznaczonego terminu spowodowało m.in.: przesunięcie terminu umorzenia należności publicznoprawnych (w kwocie 135,9 mln zł), co wpłynęło na niekorzystny wynik finansowy netto oraz, przy braku pewności co do zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego, podważyło w tym okresie wiarygodność Stoczni wobec krajowych i zagranicznych partnerów handlowych i kooperacyjnych.

Uzasadniając decyzję o zakończeniu restrukturyzacji Stoczni Gdynia Prezes ARP stwierdził m.in., że oddłużenie Stoczni dokonane zostało zgodnie z Planem restrukturyzacji, a sytuacja ekonomiczno-finansowa i wiarygodne plany gospodarcze na lata 2005-2012 pozwalały uznać, że nie jest zagrożony plan spłat wierzycieli cywilnoprawnych na lata 2005-2008, wynikający z zawartych umów i porozumień.

3.3.3. Restrukturyzacja niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach

Prezes ARP podjął decyzję o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach na podstawie *rozdziału 5a ustawy restrukturyzacyjnej* wobec Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej po ponad 8 miesiącach (w dniach 4 stycznia 2005 r. oraz 30 grudnia 2004 r.), a w przypadku HCP po 18 miesiącach (w dniu 3 listopada 2005 r.) od złożenia przez ww. przedsiębiorców wniosków w tej sprawie. Wpłynęło to niekorzystnie na realizację planów restrukturyzacji, powodując m.in. nie restrukturyzowanie zadłużenia oraz jego wzrost z tytułu odsetek i wynikało głównie z realizacji przez Prezesa ARP procedur określonych w *rozdziale 5a ustawy restrukturyzacyjnej*, związanych z powołaniem Operatora ARP, ustaleniem majątku przedsiębiorcy do przejęcia przez Operatora ARP, a także uzyskaniem zgody wierzycieli na restrukturyzację.

Na podstawie decyzji Prezesa ARP, Operator ARP przejął zobowiązania publicznoprawne kontrolowanych jednostek w łącznej kwocie 96,3 mln zł w zamian za przejęty majątek restrukturyzowanych podmiotów wartości 40,4 mln zł.

Stocznia Gdynia przekazała majątek o wartości 18.837 tys. zł w zamian za przejęte przez Operatora ARP zobowiązania publicznoprawne w wysokości 31.395 tys. zł, HCP - majątek wartości 7.310 tys. zł w zamian za zobowiązania w wysokości 25.207 tys. zł, a Stocznia Gdańska - majątek wartości 14.228 tys. zł - za zobowiązania w wysokości 39.651 tys. zł.

- Prezes ARP podjął decyzję o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach HCP nielegalnie, z naruszeniem przepisu *art. 32a ust.1 ustawy restrukturyzacyjnej*, zgodnie z którym restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach podlegają należności publicznoprawne znane na dzień 30 czerwca 2003 r. Restrukturyzacją zobowiązań publicznoprawnych HCP objęto odsetki w wysokości 6.905 tys. zł (od kwot głównych, należnych Urzędowi Skarbowemu oraz Wojewodzie Wielkopolskiemu), powstałe po dniu 30 czerwca 2003 r., do dnia przejęcia zobowiązań przez Operatora. Powyższa kwota stanowiła 27,4 % restrukturyzowanych należności publicznoprawnych. Działanie to (korzystne dla restrukturyzowanego przedsiębiorcy) Prezes

ARP podjął po spotkaniu z Wiceprezesem Rady Ministrów, przedstawicielami Ministerstwa Gospodarki i Pracy, Ministerstwa Polityki Społecznej, Ministerstwa Finansów, UOKiK, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Rządowego Centrum Legislacji oraz ARP, na którym ustalono, iż restrukturyzacji należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach podlegają zobowiązania przedsiębiorcy znane na dzień 30 czerwca 2003 r., a także odsetki od tych zobowiązań naliczane do momentu przejęcia przez Operatora ARP.

- Decyzja o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach, w wyniku której HCP uzyskała pomoc w wysokości 17,9 mln zł, a także decyzja Prezydenta Miasta Poznania o umorzeniu zaległości w podatku od nieruchomości w łącznej kwocie 5,1 mln zł, podjęte zostały bez uzyskania opinii Prezesa UOKiK wymaganej przez *art.12 ust.1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach pomocy publicznej*²⁷. Pomimo wymogu określonego w *art.13 ust.1 pkt 3 cytowanej ustawy* HCP nie złożyła wniosku o opinię Prezesa UOKiK w tej sprawie.
- Decyzje Prezesa ARP dotyczące Stoczni Gdynia (z dnia 4 stycznia 2005 r.) i Stoczni Gdańskiej (z dnia 30 grudnia 2004r.) zostały poprzedzone uzyskaniem decyzji Prezesa UOKiK o zgodności zmodyfikowanych planów restrukturyzacyjnych z *ustawą o pomocy publicznej*. Powyższe decyzje podjęto bez uzyskania stanowiska Komisji Europejskiej, o które wystąpiła strona polska, zgłaszając Komisji ww. środki pomocowe w celu uzyskania pewności, że środki te nie zostaną uznane za pomoc udzieloną przed dniem przystąpienia i jako takie nie stanowią nowej pomocy, podlegającej badaniu KE w trybie określonym w art. 88 TWE.

Według wyjaśnień Prezesa ARP, pomoc na podstawie ww. decyzji została udzielona jako pomoc sygnalizowana we wcześniej wydanych decyzjach restrukturyzacyjnych, zawierających informacje o zamiarze skorzystania przez stocznie z uprawnień wynikających z *rozdziału 5a ustawy o restrukturyzacji*. Daty wydania decyzji wprowadzających szczegółowe warunki restrukturyzacji na szczególnych zasadach niektórych należności publicznoprawnych były konsekwencją przyjętego ostatecznego stanowiska o uznaniu całej pomocy przewidzianej w planach restrukturyzacji jako istniejącej (przed akcesją), braku stanowiska KE w tej sprawie oraz groźby zatrzymania restrukturyzacji stoczni i groźby ich upadku. Ponadto podjęcie tych decyzji Prezes ARP uzasadnił znacznymi opóźnieniami względem harmonogramu działań restrukturyzacyjnych oraz koniecznością udzielenia pomocy ujętej w planach restrukturyzacji - niezbędnej do dokończenia procesu restrukturyzacji. Zdaniem Prezesa ARP, oczekiwanie na wydanie przez KE decyzji o zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem (co nie nastąpiło do dnia zakończenia kontroli) pozbawiłoby stocznie prawa skorzystania z restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych na szczególnych zasadach.

Do dnia zakończenia kontroli KE nie zajęła stanowiska w sprawie oceny zgodności ww. pomocy ze wspólnym rynkiem.

3.3.4. Restrukturyzacja należności publicznoprawnych

3.3.4.1. Stocznia Gdynia w wyniku zakończenia restrukturyzacji uzyskała nielegalnie umorzenie zobowiązań publicznoprawnych wobec ZUS w kwocie 135,9 mln zł,

²⁷ (Dz.U. Nr 123,poz.1291)

należnych za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 30 czerwca 2002 r., pomimo niewypełnienia wymogu wynikającego z *art. 10 ust.1 pkt 3 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji należności publicznoprawnych*, dotyczącego nieposiadania zaległości z tytułu należności publicznoprawnych określonych w *art.6 cytowanej ustawy*. Umorzenie ww. zobowiązań nastąpiło po decyzji Prezesa ARP o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego wobec Stoczni Gdynia i powiadomieniu o tym fakcie ZUS w trybie *art.31ust.2 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji należności publicznoprawnych*.

W okresie objętym restrukturyzacją Stoczni Gdynia nie regulowała składek na ubezpieczenie społeczne za okres objęty restrukturyzacją i zalegała z płatnościami bieżących zobowiązań publicznoprawnych. Zobowiązania przeterminowane wobec ZUS na koniec 2004 r. stanowiły wraz z odsetkami kwotę 210,5 mln zł, na koniec 2005 r. - 170,1 mln zł (w tym wobec ZUS 131,1 mln zł), a na koniec I kw. 2006 r. - 190,9 mln zł (w tym wobec ZUS -148,8 mln zł). Objęcie Stoczni Gdynia Planem restrukturyzacji zobowiązań publicznoprawnych na podstawie *rozdziału 5 ustawy restrukturyzacyjnej*, znanych na dzień 30.06.2002 r., spowodowało zawieszenie postępowania restrukturyzacyjnego prowadzonego na podstawie *ustawy z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych*, dotyczącego zobowiązań wobec ZUS na kwotę 135,9 mln zł, która po decyzji Prezesa ARP o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego została umorzona.

Stocznia Gdynia wystąpiła do ZUS Oddział w Gdańsku z wnioskiem o rozłożenie na raty należności z tytułu zaległych składek w kwocie 65,9 mln zł, za okres od czerwca 2003 r. do października 2004 r. Na dzień 31.12.2005 r. Stocznia dokonała spłaty ww. zaległości w łącznej kwocie 8.230 tys. zł, pomimo nieuzyskania decyzji ZUS w tej sprawie do dnia zakończenia kontroli (ze względu na trwającą procedurę dotyczącą notyfikacji tej pomocy publicznej).

3.3.4.2. Stocznia Gdańska regulowała zobowiązania publicznoprawne zgodnie z przyjętymi w Planie restrukturyzacji harmonogramami oraz wydanymi w tych sprawach decyzjami.

Zobowiązania objęte restrukturyzacją (*art.32b ustawy restrukturyzacyjnej*), dotyczące składek na ubezpieczenie zdrowotne w części finansowanej przez ubezpieczonego (znane na dzień 30.06.2003 r.) ustalono na kwotę 35.818,3 tys. zł, z terminem spłaty wraz z odsetkami do końca 2006 r.

W stosunku do pomocy publicznej uzyskanej w formie restrukturyzacji zobowiązań Stoczni Gdańskiej wobec ZUS (w trybie określonym rozdziałem 5 ustawy restrukturyzacyjnej) oraz w formie umorzenia zobowiązań Stoczni wobec Miasta

Gdańska z tytułu podatku od nieruchomości w kwocie 1.836,7 tys. zł, do zakończenia kontroli NIK trwała procedura notyfikacji ww. pomocy przez KE.

3.3.5. Nadzór Prezesa ARP nad restrukturyzacją zobowiązań cywilnoprawnych

Niedostateczny był nadzór Prezesa ARP nad przebiegiem restrukturyzacji zobowiązań cywilnoprawnych oraz wykonania zawartych z wierzycielami ugód restrukturyzacyjnych. Realizując plany restrukturyzacyjne kontrolowane jednostki zawarły ugody cywilnoprawne łącznie z 732 wierzycielami, wobec których zobowiązania na dzień 30.06.2002 r. wyniosły 625,6 mln zł (Stocznia Gdynia z 470 wierzycielami - zobowiązania w kwocie 423,7 mln zł, Stocznia Gdańska z 204 wierzycielami - zobowiązania na kwotę 55,7 mln zł oraz HCP z 58 wierzycielami - zobowiązania na kwotę 146,2 mln zł).

- Zarząd HCP objął nielegalnie Ugodą restrukturyzacyjną zobowiązania cywilnoprawne wobec wierzycieli, powstałe po 30 czerwca 2002 r. - do dnia zawarcia z ww. wierzycielami ugody lub indywidualnych porozumień w tej sprawie, które zawierano w okresie od 3.12.2002 17.04.2003 r. Działanie to było niezgodne z przepisem *art.3 ust.2 pkt 1 ustawy restrukturyzacyjnej*, zgodnie z którym restrukturyzacja mogła obejmować zobowiązania cywilnoprawne według stanu na dzień 30 czerwca 2002 r. Zastosowanie przez Prezesa ARP jedynie pouczenia o konieczności objęcia ugodą restrukturyzacyjną wyłącznie zobowiązań powstałych do 30.06.2002 r. było działaniem niewystarczającym, a brak dostatecznego nadzoru nad przebiegiem restrukturyzacji w tym zakresie stworzył warunki do nielegalnego objęcia restrukturyzacją zobowiązań cywilnoprawnych HCP, powstałych po 30 czerwca 2002 r., w kwocie nie mniejszej niż 27.925 tys. zł, tj. 19,1% kwoty objętej ww. ugodą restrukturyzacyjną.
- Ugoda restrukturyzacyjna zawarta przez Zarząd HCP określała warunki redukcji zobowiązań cywilnoprawnych w stosunku do danego wierzyciela, wynikające z porozumień zawartych z poszczególnymi wierzycielami. Wierzytelności 58 kontrahentów objęte ww. Ugodą restrukturyzacją stanowiły kwotę 146.155 tys. zł, tj. 75% wierzytelności znanych na dzień 30 czerwca 2002 r. Zarząd HCP włączył do Ugody restrukturyzacyjnej 10 porozumień z wierzycielami (obejmujących wierzytelności na łączną kwotę 10.465 tys. zł), zawartych w okresie poprzedzającym wejście w życie *ustawy restrukturyzacyjnej*, tj. przed 24 grudnia 2002 r. Przyczyną

takiego działania była odmowa kontrahentów na ponowne negocjowanie warunków umowy wcześniej zawartej.

- Stocznia Gdynia do zakończenia restrukturyzacji nie zrealizowała Ugody restrukturyzacyjnej, której wykonanie było jednym z warunków wydania decyzji o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego, określonych w *art.43 ust.1 ustawy restrukturyzacyjnej*. Zarząd Stoczni Gdynia w lipcu 2005 r. w postępowaniu poprzedzającym zakończenie postępowania restrukturyzacyjnego nierzetelnie poinformował Prezesa ARP, że do zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego nie pozostaną z tytułu Ugody restrukturyzacyjnej żadne zaległe raty do spłaty. Zobowiązania przeterminowane objęte Ugodą restrukturyzacyjną na dzień 31 grudnia 2005 r. wyniosły 25,7 mln zł, a do końca marca 2006 r. wzrosły do 38,5 mln zł.

3.3.6. Udzielanie pożyczek przez ARP

ARP wspierała procesy restrukturyzacji pomocą finansową w formie pożyczek udzielanych przedsiębiorcom, co miało na celu m.in. uniknięcie, z uwagi na brak środków finansowych, skutków nieterminowej realizacji przez ww. ugody restrukturyzacyjnej oraz nieterminowego finansowania produkcji. Pomoc w formie pożyczek spowodowała m.in. redukcję zobowiązań i skutkowała poprawą wyniku finansowego przedsiębiorców. Prezes ARP działał nielegalnie, zawierając umowy pożyczki bez uzyskania opinii Prezesa UOKiK o projekcie zawieranej umowy, stanowiącej podstawę udzielenia pomocy indywidualnej, w rozumieniu *art.25 ust.1 ustawy o pomocy publicznej z dnia 27 lipca 2002 r.* Stwierdzony tryb udzielenia ww. pomocy naruszał *art. 30 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o pomocy publicznej*, zakazujący udzielenia pomocy do czasu wydania opinii o zgodności lub upływu terminu do jej wydania. Udzielanie pomocy bez opinii Prezesa UOKiK wskazuje na występowanie mechanizmu korupcyjnego, polegającego na dowolności w podejmowaniu decyzji.

- ARP udzieliła HCP pożyczki w kwocie 49 mln zł (w tym kwota 24 mln zł pochodziła ze środków pochodzących z EFSAL, a 25 mln zł ze środków ARP). Umowę pożyczki ze środków EFSAL zawarto bez uzyskania przez Prezesa ARP opinii Prezesa UOKiK o projekcie zawieranej umowy, stanowiącej podstawę udzielenia pomocy indywidualnej, w rozumieniu *art.25 ust.1 ustawy o pomocy publicznej z dnia 27 lipca 2002 r.*

Pożyczka w wysokości 25 mln zł udzielona HCP przez ARP została pozytywnie zaopiniowana przez Prezesa UOKiK dopiero w dniu 30 kwietnia 2004 r., tj. po 3 miesiącach od jej zawarcia.

- ARP udzieliła pomocy w kwocie łącznej 48,0 mln zł w formie pożyczki stoczniom: Gdynia i Gdańsk. W wykonaniu umowy pożyczki ARP przekazała Stoczni Gdynia w dniach 19 i 30 stycznia 2004 r. – odpowiednio – 10,0 mln zł i 30,0 mln zł, a Stoczni Gdańskiej kwotę 8,0 mln zł w dniu 25 marca 2004 r. Prezes ARP wystąpił do Prezesa UOKiK o wydanie wymaganych opinii w dniach – odpowiednio – 14 stycznia i 25 marca 2004 r., którą uzyskał – odpowiednio – w dniach 29 i 30 kwietnia 2004 r., tj. po przekazaniu środków finansowych. Pozostała kwotę 12,0 mln zł wynikającą z zawartej umowy, ARP przekazała Stoczni Gdańskiej w dniu 7 maja 2004r., tj. po uzyskaniu opinii Prezesa UOKiK.

3.3.7. Sprawozdania przedkładane Prezesowi ARP

Prezes ARP działał nierzetelnie nie podejmując działań sprawdzających sprawozdania kwartalne przedkładane przez Stocznnię Gdańsk, Stocznnię Gdynia i HCP w zakresie nieprzekraczania maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ustalonego na zasadach określonych w przepisach o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Sprawozdania zawierały również nierzetelne informacje w zakresie stanu zobowiązań.

- Zarząd Stoczni Gdynia działał nielegalnie przekraczając maksymalny roczny wskaźnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, jednocześnie niezgodnie z prawdą informując Prezesa ARP o braku zastosowania wobec Stoczni Gdynia przepisów *ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców*²⁸. W latach 2003 i 2005 roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Stoczni Gdynia był niższy od maksymalnego ustalonego w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2003 r.*²⁹ oraz w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2005 r.*³⁰ odpowiednio o 17,65 i 1,1 punktu procentowego. W 2004 r. wskaźnik ten w Stoczni Gdynia wynosił 22,1 %, w stosunku do 2003 r., podczas gdy maksymalny roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia określony w *rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2004 r.*³¹ wynosił 3,2 %. Stocznia przekraczała również wartość kwartalnych wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za poszczególne kwartały 2003 r. (II, III i IV kw.), 2004 r. (I i III kw.) oraz 2005 r. (I kw.). Przyczyną wzrostu wynagrodzeń w 2004 r. był brak frontu pracy i związane z tym, zmniejszenie pracy w godzinach nadliczbowych w 2003 r., a także wypłata pracownikom jednomiesięcznego wynagrodzenia za 2003 r. z opóźnieniem.

Przekroczenie maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, ustalonego na zasadach określonych w cytowanej ustawie o negocjacyjnym systemie kształtowania

²⁸ (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz.2 ze zm.).Patrz przypis 10

²⁹ (Dz.U. z 2002 r. Nr 200, poz. 1690)

³⁰ (Dz.U. z 2004 r. Nr 247, poz.2475)

³¹ (Dz.U. z 2003 r. Nr 203 poz.1967)

przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców, stanowiło naruszenie obowiązku restrukturyzowanego przedsiębiorcy, określonego w *art. 41 ust.1 pkt 4 ustawy restrukturyzacyjnej*.

Średnie miesięczne wynagrodzenie pracowników w 2005 r. wyniosło 3.318 zł i było wyższe o 340 zł (11,4 %) od wynagrodzenia w 2004 r.(2.978 zł) i o 1.034 zł (30%) od wynagrodzenia w 2003 r.(2.284,19 zł). Średnie miesięczne wynagrodzenie członka 3 osobowego Zarządu Stoczni Gdynia wynosiło odpowiednio 63.388 zł w 2003 r., 35.333 zł w 2004 r. i 29.027 zł w 2005 r.

- Zarząd HCP działał nielegalnie, przekraczając maksymalny roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ustalonego na zasadach określonych w przepisach o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców o 1,49 punktu procentowego w 2004 r. (45 zł.) oraz o 0,4 punktu procentowego w III kwartale 2005 r. co stanowiło naruszenie przepisu *art.41 ust.1 pkt 4 ustawy restrukturyzacyjnej*.

W 2004 r. średnie wynagrodzenie pracownika wynosiło 2.520,54 zł i było wyższe o 121,4 zł (5,1 %) od wynagrodzenia roku 2003, a w roku 2005 wyniosło 2.633,93 zł i było wyższe o 113,4 zł (4,5 %) od wynagrodzenia roku 2004. Fundusz wynagrodzeń w 2003 r. wyniósł 42.061,8 tys.zł, w 2004 r. 40.318,5 tys.zł, a w 2005 r. 44.218,4 tys.zł.

- Zarząd Stoczni Gdańskiej w sprawozdaniu końcowym z lutego 2006 r. skierowanym do Prezesa ARP wykazał nierzetelnie kwotę 1.836,7 tys. zł (podatek od nieruchomości za okres listopad 2003 – marzec 2004 na rzecz Urzędu Miasta Gdańsk) jako umorzoną, podczas gdy ww. zobowiązanie pozostało nieuregulowane. Prezydent Miasta Gdańska w dniu 07.07.2005 r. wydał postanowienie o zawieszeniu z urzędu postępowania w przedmiocie umorzenia w/w zaległości podatkowej do czasu zajęcia stanowiska przez Komisję Europejską w kwestii udzielenia pomocy. Wielkość ta wpływała korzystnie na wynik finansowy na koniec postępowania restrukturyzacyjnego.
- Zarząd Stoczni Gdynia przekazywał nierzetelne informacje o wykonaniu Ugody restrukturyzacyjnej, której wykonanie było jednym z warunków zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego. Wykazana w sprawozdaniu za okres od 06.06.2003 do 14.12.2004 r. kwota spłaty wynikająca z Ugody restrukturyzacyjnej wynosiła na dzień sporządzenia sprawozdania 127.800 tys. zł, podczas gdy faktyczna kwota spłaty, wg ksiąg rachunkowych Spółki na dzień 31.12.2004 r., była niższa o 29.120 tys. zł (22,8%) i wynosiła 98.680 tys. zł. Ponadto dane te różniły się od danych zawartych w raportach sporządzanych przez audytorską firmę Navinvest sp.z o.o., zatrudnioną na podstawie umowy zawartej w dniu 11.08.2003 r. w celu całkowitego i ostatecznego uregulowania wierzytelności objętych Ugodą restrukturyzacyjną. Wg sporządzonego Raportu z dnia 18 stycznia 2005 r. Stoczni Gdynia spłaciła na dzień 31.12.2004 r. kwotę 48.155 tys. zł.

3.3.8. Sporządzanie sprawozdań przez Prezesa ARP

Prezes ARP informował Prezesa UOKiK o udzielonej pomocy publicznej w formie sprawozdań zawierających informacje o beneficjentach pomocy oraz o rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy, zgodnie z wymogiem wynikającym z *art. 32 ust.1 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach pomocy publicznej* Ponadto, zgodnie z wymogiem przepisu *art.10 ust.4 ustawy*

restrukturyzacyjnej, Prezes ARP sporządzał półroczne i roczne sprawozdania z realizacji postępowań restrukturyzacyjnych i kosztów tych postępowań oraz przedkładał je ministrowi właściwemu do spraw gospodarki oraz Prezesowi UOKiK - odpowiednio w terminie do dnia 31 lipca oraz do dnia 28 lutego następnego roku.

3.3.9. Wykorzystanie uzyskanej pomocy publicznej

Stocznia Gdynia, Stocznia Gdańska oraz Stocznia Szczecińska Nowa wykorzystały zgodnie z przeznaczeniem uzyskane środki, w tym: obrotowe i krótkoterminowe pożyczki komercyjne udzielane przez KPS, kredyty których spłata została poręczona przez Skarb Państwa oraz zaliczki armatorskie objęte gwarancjami ubezpieczeniowymi przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (dalej: „KUKKE”).

3.3.10. Realizacja procedury o dopłaty na budowę statków

Prezes ARP przekroczył o dwa dni czternastodniowy termin przekazania do BGK opinii do wniosków Stoczni Gdynia i Stoczni Szczecińskiej Nowa o dopłaty do umów na budowę statków, określony *art. 5 ust.9 ustawy o dopłatach do umów na budowę statków*. Przedłużenie terminu opiniowania wniosków przez Prezesa ARP spowodowane było pozyskiwaniem informacji niezbędnych do sporządzenia rzetelnych opinii dotyczących wnioskodawców. Ponadto Prezes ARP zaopiniował pozytywnie trzy wnioski o dopłaty do umów na budowę statków, których kontraktowy termin dostarczenia przekraczał od 30 do 107 dni trzyletni termin określony w *art. 2 ust.2 pkt 2. ww. ustawy*. Prezes ARP uruchomił procedurę udzielania dopłaty przy założeniu, że udzielenie dopłaty będzie uzależnione od faktycznego tempa realizacji każdej umowy.

Stocznia Gdynia oraz Stocznia Szczecińska Nowa złożyły wnioski do Banku Gospodarstwa Krajowego (dalej: „BGK”) o uzyskanie dopłat do umów na budowę statków, które spełniły wymagania wynikające z *ww. ustawy*. Udzielona z tego tytułu pomoc obejmowała 10 dopłat do umów w łącznej kwocie 85.513,6 tys. zł. Na podstawie złożonych wniosków:

- Stocznia Gdynia w 2005 roku podpisała umowy z BGK na dopłaty do 5 statków przeznaczonych do budowy w 2005 r. Z uwagi na opóźnienia w realizacji budowy statków w 2005 r. Stocznia Gdynia otrzymała dopłaty do umów na budowę 2 statków w łącznej kwocie 15.570,2 tys. zł.
- Stocznia Szczecińska Nowa w 2005 r. zawarła 8 umów o dopłatę do umów na budowę statków i uzyskała z tego tytułu środki na kwotę 69.943,4 tys. zł.

3.3.11. Realizacja działań konsolidujących sektor stoczniowy

Prezes ARP nieterminowo i w niepełnym zakresie realizował zadania przewidziane w dokumentach dotyczących działań wspierających sektor stoczniowy.

- ARP nie opracowała projektu zaadoptowania modelu gwarancji wzorowanych na rozwiązaniach niemieckich, w ramach działań mających na celu wdrażanie modeli finansowania przemysłu stoczniowego, przewidzianego w Informacji o bieżącej sytuacji sektora stoczniowego z dnia 25 stycznia 2005 r.³² Przyczyną niesporządzenia ww. opracowania było błędne oszacowanie przez ARP możliwości jego adaptacji w warunkach polskich.
- ARP nie wdrożyła żadnego z modeli mechanizmów finansowania przemysłu stoczniowego w Polsce, ujętych w załączniku nr 1 do ww. Informacji.

Nieterminowo przebiegała realizacja programu działań konsolidacyjnych sektora stoczniowego. ARP sporządziła program dla działań konsolidacyjnych sektora stoczniowego, pod nazwą „Konsolidacja – harmonogram działań konsolidacyjnych”, z niezwłocznym terminem jego wykonania. Realizacja ww. programu przebiegała z przesunięciem terminów działań (o 2 do 8 miesięcy) wyznaczonych dla poszczególnych etapów harmonogramu. W wyniku m.in. nieterminowej i niepełnej realizacji ww. harmonogramu w analizowanym okresie nie nastąpiła planowana konsolidacja sektora stoczniowego, która opierała się na utworzeniu polskiej grupy stoczniowej pod firmą KPS z udziałem: Stoczni Szczecińskiej Nowa, Grupy Stoczni Gdynia S.A. oraz podmiotów wydzielonych ze stoczni (stanowiących własność KPS do czasu ich prywatyzacji), mających świadczyć usługi na rzecz innych podmiotów grupy, jak i pozyskujących zlecenia. Cele strategiczne konsolidacji to: zapewnienie stabilności funkcjonowania stoczni produkcyjnych w drodze poprawy efektywności ich funkcjonowania, stworzenie spójnej i efektywnej organizacji, zdolnej do konkurencyjności na rynkach światowych w zakresie budowy statków i działalności komplementarnej, efektywniejsze wykorzystanie krajowego zaplecza naukowo-badawczego, celem unowocześnienia i rozwoju branży, przebudowa systemu zarządzania grupą kapitałową oraz stworzenie nowego układu kooperacyjnego, zdolnego do elastycznego reagowania na wahania koniunkturalne w sektorze stoczniowym; stopniowa prywatyzacja całej branży.

KPS posiadała na koniec 2005 r. 80,43 % udziałów w kapitale Stoczni Szczecińskiej Nowa i 10,143 % udziałów w kapitale akcyjnym Stoczni Gdynia.

W celu realizacji zadań wynikających z konsolidacji sektora stoczniowego podwyższano kapitał zakładowy KPS (100 % akcji ARP). Na dzień 31 grudnia 2005 r. kapitał

³² „Informacja o bieżącej sytuacji sektora stoczniowego wraz z propozycjami rozwiązań wspierających jego funkcjonowanie” – dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 25 stycznia 2005 r.

zakładowy KPS wyniósł 285 695, 7 tys. zł. Opóźniony decyzjami sądowymi proces likwidacji majątku SSPH S.A. wpłynął m.in. na przesunięcie przyjętego terminu zakupu majątku SSPH S.A. przez Stocznnię Szczecińską Nowa oraz terminu wniesienia udziałów Stoczni Szczecińskiej Nowa do KPS.

Wyposażenie KPS w środki niezbędne do podjęcia zadań statutowych rozpoczęto w I kwartale 2005r. Z opóźnieniem powołano Zarząd oraz opracowano strategię funkcjonowania KPS. Rozpoczęcie prac, mających na celu wdrożenie w stoczniach dodatkowych działań ukierunkowanych na obniżkę kosztów, wzrost wydajności pracy oraz wzrost efektywności produkcji stoczniowej rozpoczęto w maju 2005 r. ARP nie przekazała KPS całości posiadanych środków funduszu stoczniowego, pozostałych po dokapitalizowaniu Stoczni Szczecińskiej Nowa, co przewidywał „Program poprawy rentowności produkcji stoczniowej”. Na dzień zakończenia kontroli w ww. funduszu znajdowała się kwota 78.017.583 zł. Nie zrealizowano również zadania powołania pod nadzorem ARP i KPS „międzyprzedmiotowego zespołu specjalistów”, którego zadaniem miało być wypracowanie w ciągu 3 miesięcy programu działań, nakierowanych na obniżkę kosztów i metod dotyczących zwiększenia wydajności pracy i produktywności stoczni, w tym wybór audytora technicznego.

W dniu 31.08.2006 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię dla sektora stoczniowego (morskie stocznie produkcyjne) w Polsce w latach 2006-2010, zakładającą odejście od zakładanej dotychczas konsolidacji sektora stoczniowego. Wg Strategii przewiduje się przeprowadzenie indywidualnego procesu prywatyzacji morskich stoczni produkcyjnych.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Problematyka trudności gospodarczych oraz podjętej restrukturyzacji przedsiębiorstw sektora stoczniowego była tematem artykułów prasowych, a także publikacji przedstawianych w Biuletynie Informacyjnym na stronach internetowych NSZZ „Solidarność” Stoczni Gdynia. Ponadto Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” skierowała do NIK w dniu 21 października 2004 r. (sprawa 051-61/04) pismo dotyczące m.in. udziału Państwa w dostosowaniu sektora stoczniowego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej. Zarzucono organom Państwa, iż wspieranie sektora stoczniowego odbywało się poprzez działania niezgodne z przepisami prawa handlowego, poddawano w wątpliwość istnienie rzeczywistego interesu ekonomicznego Państwa i Stoczni przy uruchomieniu pomocy, terminowość przyznawania pomocy i jej efektywność.

Przed podjęciem kontroli zapoznano się z dokumentacją kontroli doraźnej Nr S/05/005, w której zbadano i oceniono działania podejmowane przez ARP, dotyczące finansowego wsparcia Stoczni, skupionych wokół grup kapitałowych Stoczni Gdynia i Szczecin. Kontrolą nie objęto HCP, a także okresu zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego w Stoczni Gdańsk. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające na: udzieleniu pomocy publicznej Stoczni Gdynia oraz Stoczni Gdańskiej bez uzyskania opinii UOKiK, a także – po dniu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej – bez uzyskania stanowiska Komisji Europejskiej, dokapitalizowaniu Stoczni Gdynia po upływie terminu zakończenia postępowania restrukturyzacyjnego oraz zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego Stoczni Gdynia po upływie obowiązujących terminów i przy niepełnym zrealizowaniu zadań rzeczowych i finansowych. Stwierdzono również uchybienia związane z realizacją przez ARP procedur określonych w *ustawie o dopłatach do umów na budowę statków*.

Podejmując kontrolę w Stocznjach oraz w HCP przyjęto, że należy zbadać i ocenić przebieg postępowania poprzedzającego restrukturyzację beneficjenta, w tym poprawność i przejrzystość przygotowania wniosków o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego, prawidłowość i terminowość realizacji warunków decyzji restrukturyzacyjnych, poprawność i przejrzystość sprawozdań dotyczących realizacji programów restrukturyzacyjnych. Badając wyniki ekonomiczno – finansowe restrukturyzowanych przedsiębiorstw po zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego zamierzano ocenić zasadność i celowość udzielenia pomocy publicznej, sytuację ekonomiczną beneficjentów ich zdolność do funkcjonowania w warunkach wolnego rynku. Ponadto badania kontrolne miały ocenić stan prac związanych

z powstaniem i przystąpieniem do współdziałania jednostek sektora stoczniowego w ramach utworzonej w tym celu spółki - Korporacja Polskie Stocznie.

Kontrola miała również zbadać i ocenić kompletność i prawidłowość przygotowania wniosków, o udzielenie dopłat do umów na budowę niektórych typów statków morskich.

Kontrolę w ARP podjęto po zakończeniu kontroli w stoczniach i w HCP wykorzystując ustalenia kontrolne w tych jednostkach związane z podjęciem przez Prezesa ARP postanowienia o wszczęciu postępowania restrukturyzacyjnego, decyzji o restrukturyzacji, o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego oraz o sprawowanym nadzorze nad przebiegiem restrukturyzacji (w szczególności w zakresie restrukturyzacji HCP i zakończenia restrukturyzacji Stoczni Gdańskiej), a także realizacji zadań przewidzianych do konsolidacji sektora.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli NIK

4.2.1. Najwyższa Izba Kontroli, działając w trybie *art.29 pkt 2 lit.f ustawy o NIK*, zasięgnęła 22 informacje w podmiotach nie kontrolowanych, w tym:

od Ministra Gospodarki w zakresie:

- podstawy prawnej przyjętego przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy stanowiska o przejęciu odsetek od kwoty głównej należności publicznoprawnych HCP podlegających restrukturyzacji na szczególnych zasadach, a nieznanych na dzień 30 czerwca 2003 r. (powstałych w okresie po 30 czerwca 2003 r. do dnia przejęcia zobowiązań przez Operatora ARP),
- programów (strategii) przyjętych do realizacji przez Rząd w latach 2001–2005, dotyczących wspierania sektora stoczniowego, realizacji ww. programów oraz podejmowanych inicjatyw legislacyjnych,
- podstaw formalnych działania Doradczego zespołu ds. przemysłu stoczniowego przy MGiP oraz jego składu i efektów działania.

od Ministra Finansów w zakresie:

- działań podejmowanych przez Ministra Finansów w latach 2001-2005 dla wsparcia polskiego sektora stoczniowego, udzielonej pomocy i jej rozliczenia,
- zakresu prac i zadań powołanego przez Ministra Finansów Zespołu do sprawowania nadzoru nad realizacją przez Stocznnię Gdynia przedsięwzięć współfinansowanych kredytami poręczonymi i gwarantowanymi przez Skarb Państwa oraz przyczyn niepowołania do tego Zespołu przedstawiciela Prezesa Agencji,

- sposobów informowania Prezesa ARP o udzielanych poręczeniach i gwarancjach dla stoczni,
- podjętych działaniach wobec Stoczni Gdynia w związku z oceną ww. Zespołu stwierdzającą zagrożenie dla jej funkcjonowania na skutek braku rentowności budowanych statków,
- oceny działania Doradczego zespołu ds. przemysłu stoczniowego działającego przy Ministrze Gospodarki i Pracy, w którym Minister Finansów ma swojego przedstawiciela.

od Ministra Skarbu Państwa w zakresie:

- działań podejmowanych przez Ministra Skarbu Państwa w latach 2001 - 2005 dla wsparcia polskiego sektora stoczniowego, środków finansowych zaangażowanych na ten cel, wykorzystania przez stocznie tej pomocy,
- realizacji procedury objęcia akcji Stoczni Gdynia za kwotę 120 mln zł,
- działania Doradczego zespołu ds. przemysłu stoczniowego przy Ministrze Gospodarki i Pracy, z udziałem przedstawiciela Ministra Skarbu Państwa.

od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w zakresie:

- monitorowania i opiniowania pomocy publicznej udzielonej HCP.

od Prezesa Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych w zakresie:

- wspierania eksportu SSPH S.A., Stoczni Szczecińskiej Nowa oraz Stoczni Gdynia, poprzez udzielenie przez Skarb Państwa gwarancji ubezpieczeniowych oraz ubezpieczenia kontraktów i kredytów eksportowych.

od Prezesa Korporacji Polskie Stocznia S.A. w zakresie:

- prowadzonych przez Komisję Europejską postępowań w sprawie udzielonej polskim stoczniom morskim pomocy publicznej nadzorowanej przez Prezesa Agencji Rozwoju Przemysłu w latach 2003-2005,
- działań podjętych przez KPS dla realizacji celów strategicznych konsolidacji sektora stoczniowego.

od Prezesa Operator ARP sp. z o.o.:

- przyczynach trwającej blisko 3 miesiące w przypadku Stoczni Gdynia i Stoczni Gdańskiej oraz ponad 4 miesiące w przypadku HCP zwłoki z udzieleniem odpowiedzi wyrażającej zgodę na pełnienie funkcji Operatora dla ww., restrukturyzowanych na szczególnych zasadach przedsiębiorstw.

4.2.2. Kierownicy wszystkich jednostek kontrolowanych podpisali protokoły kontroli nie zgłaszając zastrzeżeń.

Prezes ARP złożył dodatkowe wyjaśnienia na piśmie w trybie art.59 ust.1 ustawy o NIK, dotyczące przyczyn i okoliczności powstania nieprawidłowości przedstawionych w protokole kontroli przeprowadzonej w ARP.

W związku z zakończonymi kontrolami przekazano 6 wystąpień pokontrolnych (2 do Prezesa ARP, po 1 do zarządów pozostałych kontrolowanych spółek).

Wnioski pokontrolne skierowano do Prezesa ARP oraz do HCP. Z uwagi na zakończone prawomocnymi decyzjami postępowania restrukturyzacyjne, nie kierowano do zarządów stoczni wniosków pokontrolnych, ograniczając się do uwag i ocen.

W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne NIK została poinformowana przez Prezesa ARP o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków oraz uwag zawartych w wystąpieniach pokontrolnych, w tym przede wszystkim o:

- Udzielaniu przez ARP pomocy publicznej na ratowanie lub restrukturyzację przedsiębiorstw będących w trudnej sytuacji ekonomicznej jedynie pod warunkiem jej pełnej zgodności z zasadami dopuszczalności udzielania pomocy publicznej określonymi w aktach prawa wspólnotowego.
- Stosowaniu przy wydawaniu decyzji o warunkach i trybie restrukturyzacji przedsiębiorców na podstawie ustawy restrukturyzacyjnej, wymogu uzyskania przez beneficjenta pomocy pozytywnego stanowiska Komisji Europejskiej.
- Gromadzeniu i analizowaniu sprawozdań dotyczących m.in. wykonywania planów restrukturyzacji i ugód restrukturyzacyjnych przez restrukturyzowanych przedsiębiorców oraz przekazywaniu ich wyników co kwartał Ministrowi Skarbu Państwa, a co pół roku Ministrowi Gospodarki i Pracy.
- Sporządzaniu okresowych analiz efektywności wykorzystania przyznanej pomocy publicznej przez ARP (w formie pożyczek i poręczeń) restrukturyzowanych przedsiębiorstw.
- Omówieniu uwag i ocen opisanych w wystąpieniu pokontrolnym a także szczegółowym zapoznaniu kierownictwa i pracowników Departamentu Działań Interwencyjnych ARP (właściwego do tych działań) z nieprawidłowościami, celem ich wyeliminowania w dalszym działaniu.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne do Zarządu HCP, NIK została poinformowana o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku oraz uwag zawartych w wystąpieniu, w tym przede wszystkim o:

- Podjętych działaniach dla zapewnienia HCP udziału w akcjonariacie Odlewni Żeliwa Śrem S.A., poprzez złożenie do MSP wniosku o dokapitalizowanie HCP akcjami tego zakładu.
- Wystąpieniu do MSP z wnioskiem o zamianę zobowiązań z tytułu uzyskanych z ARP: pożyczki restrukturyzacyjnej na kwotę 25 mln zł oraz pożyczki inwestycyjnej z funduszu EFSAL na kwotę 24 mln zł, na akcje HCP, których właścicielem docelowo stać by się miała ARP.
- Przyczynach włączenia do Ugody restrukturyzacyjnej porozumień z niektórymi podmiotami o restrukturyzacji zobowiązań, zawartych przed wejściem w życie *ustawy restrukturyzacyjnej*, spowodowanych brakiem zgody wierzycieli na ponowne negocjowanie raz podjętych postanowień.

4.2.3. Zastrzeżenia do ocen i uwag zawartych w wystąpieniach pokontrolnych złożyli:

- Zarząd Stoczni Gdynia. Komisja Odwoławcza NIK uwzględniła zastrzeżenia w części, zmieniając ocenę ogólną z negatywnej na pozytywną z nieprawidłowościami.
- Zarząd Stoczni Gdańskiej. Zastrzeżenia do ocen i uwag zostały uwzględnione w części dotyczącej prawidłowości danych liczbowych.

4.2.4 W wyniku ustaleń przeprowadzonej kontroli skierowano dwa zawiadomienia do prokuratury dotyczące:

- podejrzenia popełnienia przestępstwa z art. 297 § 1 kk przez Zarząd Stoczni Gdynia, w związku z przedłożeniem Prezesowi ARP nierzetelnych pisemnych oświadczeń dotyczących wykonywania planu restrukturyzacji oraz ugody restrukturyzacyjnej – w celu uzyskania decyzji o zakończeniu postępowania restrukturyzacyjnego,
- podejrzenia popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 kk przez Prezesa ARP, który poprzez niedopełnienie obowiązków w zakresie nadzoru nad realizacją przez przedsiębiorców postępowania restrukturyzacyjnego działał na szkodę interesu publicznego.

5. Załączniki

5.1. Wykaz skontrolowanych jednostek

- a) Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie,

- b) Stocznia Gdynia S.A. w Gdyni,
- c) Stocznia Gdańsk– Grupa Stoczni Gdynia S.A. w Gdańsku,
- d) Stocznia Szczecińska Nowa sp. z o.o. w Szczecinie,
- e) H. CEGIELSKI - POZNAŃ S.A. w Poznaniu.

5.2. Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność

- a) Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. w Warszawie. W okresie objętym kontrolą Prezesem był:
 - od dnia 19 kwietnia 2002 r. Arkadiusz Krężel,
 - od dnia 7 czerwca 2006 r. Paweł Brzezicki.
- b) Stocznia Gdynia S.A. w Gdyni. W okresie objętym kontrolą Prezesami Zarządu byli:
 - od dnia 20.06. 1998 r. - Janusz Szlanta,
 - od dnia 28.03.2003 r. - Włodzimierz Ziółkowski,
 - od dnia 20.02.2004 r. - Jerzy Lewandowski,
 - od dnia 24.02.2006 r.- Kazimierz Smoliński,
- c) Stocznia Gdańsk– Grupa Stoczni Gdynia S.A. w Gdańsku. W okresie objętym kontrolą Prezesami Zarządu byli:
 - od dnia 01.01.2001 Stanisław Twarowski,
 - od dnia 15.07.2003 Stanisław Wojciechowski,
 - od dnia 3.03. 2006 r. Andrzej Jaworski.
- d) Stocznia Szczecińska Nowa sp. z o.o. w Szczecinie.
W okresie objętym kontrolą Prezesem był: od dnia 01.01.2002 r. – Andrzej Stachura.
- e) H. CEGIELSKI - POZNAŃ S.A. w Poznaniu.
W okresie objętym kontrolą Prezesem był: od dnia 28 kwietnia 1995 r. – Wacław Piotrowski.

5.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności:

- 1) Ustawa z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz.1037 ze zm.).
- 2) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz.93 ze zm.).
- 3) Ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.).

- 4) Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej. (Dz. U. Nr 173, poz.1808).
- 5) Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60, poz. 704 ze zm.) – uchylona z dniem 6 października 2002 r.
- 6) Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. Nr 213, poz.1800 ze zm.).
- 7) Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 141, poz. 1177 ze zm.) – uchylona z dniem 31 maja 2004 r.
- 8) Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291).
- 9) Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz.U.Nr.155, poz.1287 ze zm.).
- 10) Ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.).
- 11) Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.
- 12) Ustawa z dnia 3 marca 2005 r. o dopłatach do umów na budowę niektórych typów statków morskich (Dz. U. Nr 48, poz. 448).
- 13) Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2003 r. Nr 174, poz.1689 ze zm.).
- 14) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 59, poz. 609 ze zm.).
- 15) Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską (OJ C 325 2002, p. 1 – 184).
- 16) Rozporządzenie Rady WE nr 1177/2002 z dnia 27 czerwca 2002 r. dotyczące tymczasowego mechanizmu ochronnego dla przemysłu stocznioowego (Dz. Urz. WE L 172 z 2.07.2002 r.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 485, ze zm.)
- 17) Rozporządzenie Rady WE nr 502/2004 z dnia 11 marca 2004 r. zmieniające rozporządzenie Rady WE nr 1177/2002 dotyczące tymczasowego mechanizmu ochronnego dla przemysłu stocznioowego (Dz. Urz. WE L 081 z 19.03.2004 r.).

- 18) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie sposobu przeliczania pomocy publicznej udzielanej w różnych formach na równą jej wartość dotacji (Dz. U. Nr 28, poz.308) – uchylone z dniem 23 listopada 2002r.
- 19) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. Nr 186, poz.1543) – uchylone z dniem 21 września 2004r.
- 20) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. Nr 194, poz.1983 ze zm.).
- 21) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w sektorze budownictwa okrętowego (Dz. U. Nr 28, poz.304) – uchylone z dniem 23 listopada 2002r.
- 22) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze budownictwa okrętowego (Dz. U. Nr 186, poz.1547) – uchylone z dniem 31 maja 2004 r.
- 23) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 29 marca 2005 r. w sprawie wzoru wniosku, informacji i dokumentów niezbędnych do ubiegania się o dopłaty do umów na budowę niektórych typów statków morskich (Dz. U. Nr 52, poz. 468).
- 24) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2003 r. (Dz. U. Nr 200, poz.1690).
- 25) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2004 r. (Dz. U. Nr 203, poz.1967).
- 26) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w 2005 r. (Dz. U. Nr 247, poz.2475).

5.4. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,

4. Prezes Rady Ministrów,
5. Przewodniczący Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
6. Przewodniczący Komisji do Spraw Unii Europejskiej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
7. Przewodniczący Komisji Gospodarki Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
8. Przewodniczący Komisji Skarbu Państwa Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
9. Przewodniczący Komisji Infrastruktury Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
10. Minister Gospodarki,
11. Minister Finansów,
12. Minister Skarbu Państwa,
13. Prezes Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.,
14. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
15. Wojewoda Pomorski,
16. Wojewoda Wielkopolski,
17. Wojewoda Zachodniopomorski.